

Green Art

- Luonnosta luovasti

Täydenniskoulutuksen kooste
Varhaiskasvatuksen täydenniskoulutushanke
Satu Bethell, Sonja Kukkonen & Säde Siljamo
Laurea-ammattikorkeakoulu 2024

Sisällys

- 3 Saatteeksi
- 4 Koulutuksen teemat
- 6 Virtuaalinen luontopolku
- 8 Taidetta luonnosta
- 11 Lapsen luontosuhteen rakentuminen
- 13 Projektikoonnit
- 47 Julkaisuluettelo

Green Art – Luonnosta luovasti

Täydennyskoulutuksen kooste

Hyvä lukija,

käsilläsi on Laurea-ammattikorkeakoulun järjestämän Green Art – Luonnosta luovasti -täydennyskoulutuksen kooste. Vuonna 2023 Opetushallituksen rahoituksella toteutettu koulutus tarjosi varhaiskasvatuksen henkilöstölle menetelmäosaamista kuvallisen ilmaisuun ja elävään luontosuhteeseen vahvistaen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaista ympäristökasvatusosaamista. Green Art-koulutukseen osallistunut varhaiskasvatuksen henkilöstö harjaantui kestävästä kehitystä edistävien kuvallisen ilmaisun menetelmien käytössä.

Green Art – Luonnosta luovasti -koulutuksen tarkoituksena ja tavoitteena oli

- Vahvistaa osallistujien luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata kohti kestävästä elämäntapaa.
- Lisätä ekologista, sosiaalista ja psykologista ymmärrystä luonnon ja luontosuhteen vaikutuksesta lasten ja aikuisten hyvinvoinnille.
- Lisätä ymmärrystä kestävästä elämäntavasta, luontosuhteen ja ympäristöpedagogiikan mahdollisuuksista kuvallisen itseilmaisun tukemisessa osana laadukasta varhaiskasvatusta.
- Tarjota konkreettisia keinoja, joiden avulla kuvallinen ilmaisu tulee osaksi lasten ja henkilöstön ilmaisua ja luontosuhdetta.
- Innostaa luonnon moninaisten mahdollisuuksien hyödyntämiseen osana taidekasvatustoimintaa.

Sydämellinen kiitos tämän koonnin annista ja koulutuksesta kokonaisuudessaan kuuluu suurenmoisille osallistujillemme:

Kiitämme suuresti osallisuudestanne, jakamisestanne, heittäytymisestäänne ja innostuksestanne!

Olemme syvästi liikuttuneita tunnollisuudestanne ja kiitollisia siitä, että kaltaisianne kasvattajia työskentelee varhaiskasvatuksessa lasten ja perheiden kanssa!

Kiitos! Te teitte tämän koulutuksen!

Tämä kooste kokoaa kansiinsa koulutuksemme aikana toteutettujen tehtävien kuvaukset sekä koulutuksen osallistujien projekteistaan kokoamat posterikoonnit. Koosteen lopusta löydät myös linkit täydennyskoulutushankkeen aikana toteutettuihin julkaisuihin. Toivomme koosteen tarjoavan varhaiskasvatuksen kentälle inspiraatiota, innostusta ja käytännön ideoita – kuvalliseen ilmaisuun, taide- ja ympäristökasvatukseen kestävästä kehityksen hengessä!

A low-angle photograph of a pine tree covered in snow against a clear blue sky. The tree's branches are heavily laden with white snow, and the green needles are visible through the snow. The sky is a bright, clear blue. The overall scene is peaceful and wintry.

Green Art

- Luonnosta luovasti

Koulutuksen teemat

Green Art – Luonnosta luovasti

Koulutuksen teemat

Kestävä luontosuhde

Koulutuksen ensimmäisen osion teemana on toiminta ympäristön puolesta. Koulutusosion keskiössä on tuoda kestävä luontosuhde osaksi varhaiskasvatuksen arkea.

Taidetta luonnosta

Koulutuksen toisen osion teemana on taidetta luonnosta. Koulutusosion keskiössä ovat luonto ja taide eheyttävää oppimista ja osallisuutta rikastuttamassa: luonnon kunnioitus ja sen hyödyntäminen innostavien käytännön kokeilujen kautta.

Luontoympäristön merkitys varhaiskasvatuksessa

Koulutuksen kolmannen osion teemana on ympäristön merkitys varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Koulutusosiossa pohditaan ympäristötaiteen mahdollisuuksia oppimiselle ja etsitään uusia käytänteitä varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämiseen huomioiden lapsen ja yhteisön mahdollisuus toimia kiireettömässä ja keskittymistä edistävässä ympäristössä. Koulutusosiossa hyödynnetään luonnon ja rakennetun ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia liikunta-, luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

Virtuaalinen luontopolku

Koulutuksen teema: Kestävä luontosuhde

Eila Aaltonen toteutti Green Art – Luonnosta luovasti –koulutuksessa opinnäytetyönsä. Opinnäytetyössään Aaltonen laati digitaalisen materiaalin koulutuksen 'kestävä luontosuhde' -teemaan. Tästä kokonaisuudesta muodostui "virtuaalinen luontopolku". Virtuaalinen luontopolku tuki koulutukseen osallistujien tietojen ja taitojen karttumista ympäristökasvatuksen alueella. Koulutukseen osallistujat pääsivät kulkemaan virtuaalista luontopolkua ja kokoamaan pohdinnallisen tehtävävastauksen muotoon sen herättämiä pohdintoja varhaiskasvatuksen arkeen peilaten.

Virtuaalisen luontopolun tavoitteena oli vahvistaa varhaiskasvatuksen ammattilaisten edellytyksiä tukea kestävää luontosuhdetta osana varhaiskasvatuksen arkea. Virtuaalinen luontopolku sisälsi kuusi aihealuetta (ks. Kuva 1), joihin osallistujat pääsivät tutustumaan monipuolisesti erilaisten materiaalien kuten tekstien ja kuvien kautta. Aihealueet sisälsivät runsaasti linkkejä erilaisiin sivustoihin, jotka tarjoilivat aiheeseen liittyviä artikkeleita, videoita ja oppaita.

Virtuaaliseen luontopolkuun sisältyi myös keskustelualueita, "näköalapaikkoja", joiden äärelle pysähtymällä osallistujat pääsivät jakamaan näkemyksiään ja kokemuksiaan virtuaalisen luontopolun varrella.

Kuva 2. Tunturimaisema (Sonja Kukkonen, 2021).

Virtuaalinen luontopolku oli Green Art -koulutuksen osallistujien käytettävissä Canvas-oppimisympäristössä. Virtuaalisella luontopolulla kuljettuaan osallistujat johdateltiin peilaamaan omia kokemuksiaan varhaiskasvatuksen kentältä kestävän luontosuhteen aihealueista (ks. Kuva 3). Osallistujat pohtivat muun muassa kestävän kehityksen ilmenemismuotojen toteutumista varhaiskasvatuksen arjessa, kasvattajatiimin ja lapsen osallisuuden merkitystä kestävän kehityksen edistämisen sekä kierrätystä.

Virtuaalinen luontopolku

Koulutuksen teema: Kestävä luontosuhde

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Poiminta tehtävänannosta, kohta A.

Tee viikon ajan havaintoja kestävän kehityksen toteutumisesta varhaiskasvatuksen arjessa, ja kirjoita ajatuksistasi seuraavien kysymysten pohjalta.

- Miten luontopolulla esitellyt eri kestävän kehityksen ilmenemismuodot näkyvät varhaiskasvatuksen arjessa?
- Millaisia asioita on helppo toteuttaa, millaiset asiat toteutuvat arjessa hyvin?
- Millaiset asiat ovat haasteellisempia?
- Millaisen muutoksen kokisit tärkeäksi varhaiskasvatusryhmänne arjessa? Miten kyseistä muutosta voisi edesauttaa? Voisitko ajatella ottavasi jonkinlaisen aktiivisen roolin sen edistämiseksi? Mikä helpottaisi tämän muutoksen tekemistä?

Poiminta tehtävänannosta, kohta B.

Mieti kestävän kehityksen osa-alueiden toteutumiseen liittyvää osallisuutta omasta näkökulmastasi kasvattajana tiimissä. Asian tarkastelu omasta näkökulmasta käsin voi olla jollain tasolla arkaluontoista. Jo asian itsekseen pohtiminen on tärkeää. Vastatessasi omakohtaisiin kysymyksiin, mieti, minkä verran sinusta tuntuu hyvältä ja luontevalta jakaa ajatuksiasi muiden kesken ja kirjoita niistä sen mukaisesti.

- Miten mahdollistetaan osallisuus tiimissä?
- Millaisissa asioissa itse osallistut?
- Millaisissa olet osallinen?
- Miten rooli muuttuu, kun tulee osallistuvasta osalliseksi?
- Mikä mahdollistaa osallistujasta osalliseksi tulemisen?

Mieti vielä kestävään kehitykseen liittyvää osallisuutta oman varhaiskasvatusryhmäsi lasten näkökulmasta, ja mainitse mielestäsi kaksi oleellista tapa vahvistaa lapsen osallisuutta kestävän kehityksen kasvatuksessa.

Poiminta tehtävänannosta, kohta C.

Tutkaile ajatuksiasi ja kerro miltä ajatus kierrätyksen harjoittelemisesta lasten kanssa vaikuttaa? Oletko jo mahdollisesti kokeillut sitä? Jos olet, niin:

- Mikä oli helppoa?
- Mikä oli haastavaa?
- Mikä oli lasten mielestä mielekäästä?

Virtuaalinen luontopolku herätti koulutukseen osallistujissa monipolvista pohdintaa. Moni toi esiin, että pohdinnallisen tehtävän tekeminen lisäsi ymmärrystä siitä, miten hienoa työtä varhaiskasvatuksessa tehdään jo nyt ympäristön hyväksi. Osallistujat pohtivat vastauksissaan muiun muassa sitä, että kestävän kehityksen osa-alueet näyttäytyvät moniulotteisesti varhaiskasvatuksen arjessa ja kasvattajat yhdessä lapsiryhmien kanssa toimivat niiden eteen aktiivisesti. Vastauksista nousi yhdistävänä ajatuksena esiin se, miten oleellista tässäkin varhaiskasvatuksen osa-alueessa on kasvattajan malli: kasvattajien arvot ja asenteet heijastuvat toimintaan ja sen tavoitteisiin. Vastauksista nousi esiin myös se, että lasten osallisuuden vahvistaminen on oleellisessa asemassa, kun tuetaan kestävän kehityksen osa-alueiden toteutumista kasvatuksellisesta näkökulmasta. Vastausten perustella lähes kaikki Green Art -koulutukseen osallistuneet toteuttivat työssään kierrätystä. Koulutukseen osallistujat jakoivat vastauksensa oppimisympäristössä keskustelualueella, minkä myötä jaetut vinkit pääsivät laajempaan jakoon osallistujien kesken.

Kuva 4. Polku tunturimaisemassa (Sonja Kukkonen, 2021)

Eila Aaltosen opinnäytetyön osana Green Art-koulutuksen virtuaalisen luontopolun tietoperusta nojaa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus, 2022) sekä ympäristökasvatuksen teorian tietoon. Virtuaalisen luontopolun rakentamisen lisäksi Aaltonen osallistui opinnäytetyönsä puitteissa Green Art-koulutuksen kestävä luontosuhde -teeman verkkotapaamisiin sekä työpajoihin.

Aaltonen, Eila (2023):

[Virtuaalista luontopolkua pitkin ympäristökasvatuksen vahvistamiseen varhaiskasvatuksessa](#)

Taidetta luonnosta

Koulutuksen teema: Taidetta luonnosta

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Green Art - Luonnossa luovasti-koulutuksen toisessa osiossa tutkimme ja kokeilimme käytännön kokeilujen kautta miten luontoa ja luonnon antimia voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen arjessa. Herkistyiimme erilaisille luonnon materiaaleille, luonnon värien aistimiselle ja yhdistimme luonnon materiaaleja kuvalliseen ilmaisuun. Tutkimme värejä, teimme muovailuvahaa, kipsireliefejä ja kokeilimme mitä tapahtuu, jos sekoittaa sitruunaa tai soodaa mustikkamehuun. Koulutusosion keskiössä olivat ympäristössä oppiminen ja luonnon moninaisten materiaalien hyödyntäminen.

Green Art -koulutuksen toisen moduulin aikana pohdimme väitöskirjatutkija Nina Laaksosen kanssa luonnonvärejä ja sitä millaista väripuhetta varhaiskasvatuksessa käytetään.

Moni kasvattaja tunnisti värien merkityksen omassa arjessaan ja toi pohdinnoissaan esiin muun muassa väreihin liittyvien muistojen ja tunteiden merkityksen.

Osa osallistujista hyödynsi jo luonnon väripalettia työssään ja tunnisti luonnonvärien aktivoivan tai rauhoittavan vaikutuksen lapsiin. Moni tunnisti myös digiajassa piilevän vaaran ja sen, kuinka luonnosta ja luonnon hyvinvointivaikutuksien hyödyntäminen tai esimerkiksi väripuhe jää helposti digitalisaatio-puheen alle.

Lisäksi osallistujat pohtivat värien kulttuurisidonnaisuutta ja sitä, kuinka murrettujen värien luonnonväripaletti voi parhaimmillaan jopa lisätä sukupuolten välistä tasavertaisuutta.

Koulutukseen kuuluvat lähijaksot ja kokemukselliseen ja aistimiseen pohjautuvat aisti- ja menetelmätyöpajat koettiin läsnäoloa, mielikuvitusta ja luovuutta vahvistavana kokemuksena.

Pitkien viikonloppujen aikana osallistujilla oli aikaa ja tilaa omakohtaiseen kokeiluun ja ympäristön aistimiseen. Ympäristön uudenlaiseen tutkimiseen ja aistimiseen liittyvät tehtävät avasivat kokemusmaailmaa lähiympäristössä oppimiseen uudella tavalla.

Viikonlopputyöpajojen välissä osallistujat tutkivat omaa suhdettaan luonnonväriin ja kävivät lasten kanssa tutkimassa metsästä ja lähiympäristöstä löytyviä värisävyjä. Luonnon värien äärellä oleminen sai monen havahtumaan siihen, kuinka itsestäänselvytenä luonnonvärejä helposti pidetään ja kuinka tärkeää on ilmiöiden nimeäminen ja niistä keskustelu.

Kuva 5. Mustikkamaalaus (Satu Bethell, 2023)

Mustikkamaalaus-työpajassa tutkimme muun muassa sitä mitä tapahtuu, kun mustikkamehuun sekoittaa ruokasoodaa tai sitruunaa.)

Taidetta luonnosta

Koulutuksen teema: Taidetta luonnosta

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Poiminta työpajatyöskentelystä, kohta A.

Tutustutaan turvallisiin ja helposti kaikkien saatavilla oleviin materiaaleihin, joilla voi myös maalata. Työpajassa tehdään itse sormivärejä ja muovailuvahaa.

Varsinaisena aiheena on työprosessin kokemuksellisuus, moniaistinen työskentely sekä luova tekeminen.

Keskusteltavaksi:

- Mitä minulle merkitsee vastuullinen kulutus tai ekologinen taidetyöskentely?
- Miten sitä voisi lisätä varhaiskasvatuksessa?
- Miten ruokahävikkiä voisi hyödyntää taidetyöskentelyssä?

Mieti vielä vastuulliseen kulutukseen liittyvää taidetyöskentelyä oman varhaiskasvatusryhmäsi lasten näkökulmasta, ja pohdi miten voit omalta osaltasi lisätä ekologista taidetyöskentelyä oman ryhmäsi kanssa.

Kuva 7. Aistimaalaus-työpaja (Satu Bethell, 2023)

Itsetehty muovailuvaha

- 4 rkl vehnä jauhoja (reiluja ruokalusikallisia)
- 0,5 dl vettä
- 1 tl öljyä
- 2-4 rkl perunajauhoa
- muutama tippa elintarvikeväriä

Laita vehnä jauhot kulhoon. Sekoita keskenään vesi, elintarvikeväri ja öljy. Kaada neste vehnä jauhon joukkoon ja sekoita. Sekoita joukkoon 2rkl perunajauhoa. Tämän jälkeen jatka muovailuvahan työstämistä käsin. Laita kulhon pohjalle 1rkl perunajauhoja. Muovaile muovailuvahaa käsissäsi ja pyörittele sitä välillä kulhossa, jotta perunajauhoa tarttuu joka paikkaan. Perunajauho poistaa tahmeutta ja tekee muovailuvahasta kiinteämpää. Jos taikinaan menee liikaa perunajauhoa, voit hetken muovailla sitä juoksevan veden alla. Tämän jälkeen sinun pitää taas lisätä perunajauhoja halutun lopputuloksen saamiseksi.

Aistimaalaus-työpajassa osallistujat pääsivät kokeilemaan miltä tuntuu maalata sormin, silmät sidottuina, yksi vahvimista aisteista poissuljettuna.

Kuuman ja kylmän vaihtelut, erilaiset tekstuurit ja materiaalien kaatamiseen tai lisäämiseen liittyvät vaihtelut ja äänimaailma herkistivät moniaistiseen kokemukseen.

Kuva 6. Poimintoja teeman 'taidetta luonnosta' tehtävänannosta

Taidetta luonnossa ja luonnosta

Koulutuksen teema: Taidetta luonnosta

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Poiminta tehtävänannosta, kohta B.

Syksyn lehdet - monotypia

Etsi erilaisia puiden lehtiä ja jätä muutamaksi päiväksi kirjan väliin kuivumaan ja suoristumaan.

Asettele lehti plexin tai lasilevyn päälle ja telaa lehti kauttaaltaan haluamasi väriseksi. Sivellin käy myös. Nosta lehti varovasti alustalta ja aseta puhtaan piirustuspaperin päälle. Aseta toinen paperi maalatun lehden päälle ja sivele melko voimakkaasti painaen, joko kämmensyrjällä tai telalla telaamalla päälle asetettua paperia. Tarkista välillä paperin kulmaa nostamalla, miten väri on tarttunut paperiin. Poista lopuksi varovasti päällimmäinen paperi ja kasvi.

Ihastele lopputulosta!

Poiminta työpajatyöskentelystä, kohta C.

Miltä tuntuu kaarna?

Frottage (ransk.) eli froottaasi on surrealistien kehittämä piirustustekniikka. Froottaasi tehdään laittamalla paperi epätasaisen ja karheen pinnan tai litteän esineen päälle. Paperia hangataan liidulla tai pehmeällä lyijykynällä niin, että koholla olevat osat tallentuvat paperille.

Tehtävää varten tarvitset ohuehkoa paperia ja pehmeän lyijykynän. Voit ensin kokeilla kynän sopivuutta esim. kolikkoon pöydän äärellä. Aseta kolikko paperin alle ja paperi sen päälle. Väritä kynän sivuosalla, lattealla osalla paperia niin, että alla olevan kolikon kokoumat tulevat paperille näkyviin. Vaihda kynä tarvittaessa pehmeämpään (2B, 4B tai 6B).

Lähde sen jälkeen etsimään lähiympäristöstäsi erilaisia pintoja, joita voisit tallentaa paperille kynää hankaamalla. Jalkaudu lopuksi ulos ja etsi luonnosta erilaisia pintoja (kaarna, kiviä, lehtiä yms.), joista voit hankaamalla saada esiin erilaisia pintoja.

Poiminta tehtävänannosta "Maataideteos", kohta E.

Etsi luonnosta paikka, joka herättää mielenkiintosi. Paikka voi olla sinulle entuudestaan tuttu tai olet saattanut kävellä sen ohitse lukuisia kertoja siihen sen kummemmin pysähtymättä. Tarkastele alueen läheisyydessä olevia materiaaleja. Luo tai rakenna lähistöltä keräämistäsi luonnonmateriaaleista (kivet, lehdet, oksat, kävyt, hiekka jne.) haluamasi kuvio tai kuvioita tai kolmiulotteinen rakennelma. Teoksesi voi olla esittävä tai täysin abstrakti.

Anna mielikuvituksen virrata vapaasti tekemisen aikana. Jaa ajatuksiasi työskentelyprosessiin tai valmiiseen teokseen liittyen pienryhmässä tai parin kanssa.

Kuva 9. Ohdakkeista tehty köynnös
Teos ja kuva: Satu Bethell, 2009

Alla olevien linkkien kautta voit lähteä kanssamme yhteisille luontokävelyille.

[Luontokävelyille - Luonnolle herkistyminen.](#)

[Luontokävelyille - Kuuntele ja maalaa mustikalla.](#)

[Luontokävelyllä - Luonnonvärien lähteillä.](#)

Kuva 8. Poimintoja teeman 'taidetta luonnossa' tehtävänannosta

Lapsen luontosuhteen rakentuminen

Koulutuksen teema: Luontoympäristön merkitys varhaiskasvatuksessa

Green Art – Luonnosta luovasti -koulutuksessa kolmannen moduulin teemana oli luontoympäristön merkitys varhaiskasvatuksessa. Teemassa pohdittiin ympäristön ja ympäristötaiteen mahdollisuuksia lapsen ja kasvattajan hyvinvoinnille. Teemassa paneuduttiin myös luonnon ja rakennetun ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin liikunta-, luontoelämysten ja oppimisen paikkoina. Tähän kontekstiin Vierumäen luontoliikunnan lehtorit toivat uusia tarjoumia ja näkökulmia oman verkkoluennon pohjalta, joka toimi keskustelun ja ajatusten herättelijänä.

Yhdessä koulutusryhmän kanssa keskusteltiin ja pohdittiin lapsuuden luontosuhteen merkityksellisyyttä sekä sen tukemista varhaiskasvatuksen arjessa. Lapsuudessa koetuilla kokonaisvaltaisilla aistikokemuksilla ja luontoympäristöön jalkautumisella on merkityksellisyyttä. Yhdessä kasvattajilta saadun tuen, kannustuksen ja turvallisen ilmapiirin kanssa ne mahdollistavat arvokkaiden sekä positiivisten elinikäisten muistijälkien syntymisen.

Kuva 10. Lapset metsälaavulla (Säde Siljamo, 2021)

Verkkotappamisessa ja työpajaviikonlopun aikana jaettiin toimivia ja uusiakin käytänteitä varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämiseen huomioiden lapsen ja yhteisön mahdollisuus toimia kiireettömässä ja keskittymistä edistävässä ulkoympäristössä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2022 todetaan, että Luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat myös varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Ne tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen. Niitä hyödynnetään liikunta- ja luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022)

Varhaiskasvatuksessa toteutettavaa pedagogista toimintaa tulee toteuttaa aina ilon ja omakohtaisen tekemisen kautta.

Pedagoginen lähestymistapa pienten lasten kanssa

= Konkreettista tekemistä ilon kautta

Varhaiskasvatuksessa toteutettava ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta. Sen toteuttaminen vaatii suunnitelmallisuutta, säännöllisyyttä ja pitkäjänteistä kehittämistä kuten muukin laadukas pedagoginen toiminta toteutuakseen. Lapselle tulee jäädä tunne yhteisöllisyydestä ja ilosta. Näin edistetään toimijuutta, osallisuutta, sosiaalisia suhteita, vuorovaikutustaitoja, ekososiaalista sivistystä ja kestäväää elämäntapaa. On tärkeää ymmärtää, että varhaiskasvatuksessa lapsi- ja tarvelähtöisyys sekä lapsen oman osallisuuden tukeminen ovat toiminnan lähtökohtana myös luonnossa

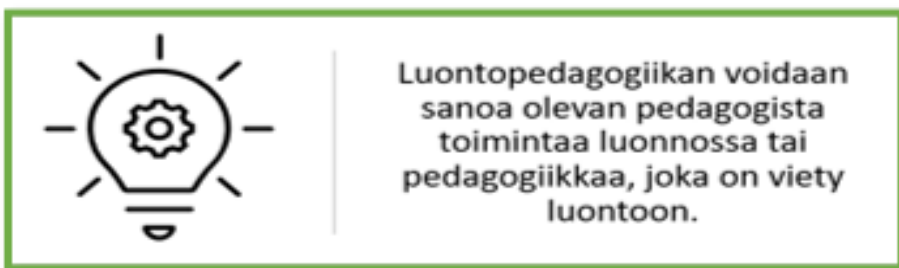
Lapsen luontosuhteen rakentuminen

Koulutuksen teema: Luontoympäristön merkitys varhaiskasvatuksessa

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Koulutukseen kuuluivat verkkotapaaminen ja kokemukselliseen ja yhteiseen keskusteluun sekä jakamiseen pohjautuva viikonloppu työpaja Tikkurilan kampuksella. Yhteisen jakamisen, pohdintojen ja kokemuksellisuuden jakamisen kautta kolmannen moduulin teema: Luontoympäristön merkitys varhaiskasvatuksessa sai vahvistusta ja tukea. Tartu siis pieniin hetkiin varhaiskasvatuksen arjessa - luonnossa ja ulkona voi oppia sekä kokea kaiken sen, mitä sisälläkin. Tiivistyksenä voidaan todeta, että kyse ei ole yksittäisistä ja satunnaisista metsäretkistä varhaiskasvatuksen arjessa vaan tietoisesta valinnasta ja asenteesta luonnossa toteutettavaa toimintaa ja pedagogiikkaa kohtaan.

Kuva 11.

Verkkotapaamisessa keskityimme luonnon ja ympäristön tarjoamiin aistillisiin hetkiin merkityksellisyyteen oman luontosuhteen rakentumisen taustalla. Vierumäen urheiluopisto luonto- ja seikkailukasvatuksen opettajat rikastuttivat ja syvensivät omalla asiantuntijaluennollaan teemaamme. Tämän tapaamisen keskusteluiden ja eri näkökulmien pohjalta koulutettavien olikin aika sukeltaa pohtimaan lapsen luontosuhteen rakentumisen tematiikkaa välitehtävän parissa. Välitehtävässä osallistujat tutkiskelivat omaa luontosuhdettaan ja lapsen luontosuhteen rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä kolmen väittämän pohjalta.

1. Luontosuhde tarkoittaa sitä, miten ymmärrämme oman suhteemme luontoon ja miten vietämme aikaamme luonnossa.
2. Luontosuhteen syntymiseen vaikuttaa eniten sosiaalinen ympäristö. Asuinpaikalla on merkitystä siihen, miten helppoa luontoon on lähteä.
3. Lapsen luontosuhteen synnyttämisessä ei tarvita opetuksellista otetta. Tärkeintä on, että lapsi pääsee itse tutustumaan luontoon.

Heillä oli tukenaan sekä auditiivista että tekstimuotoista lähdeaineistoa, joka laajensi omien ajatusten ja pohdintojen näkökulmaa.

Työpajaviikonlopussa jaettiin toimivia ja innovatiivisia käytänteitä varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämiseen huomioiden lapsen ja yhteisön mahdollisuudet toimia kiireettömässä ja keskittymistä edistävässä ulkoympäristössä. Yhteiset keskustelut ja pohdinnat tukivat kasvattajien pedagogisten ajatusten ja valintojen tietoisuutta lapsuuden luontosuhteen merkityksellisyydestä sekä sen tukemista varhaiskasvatuksen arjessa.

Ympäristön uudelleen tutkimiseen ja aistimiseen liittyvät tehtävät avasivat kokemusmaailmaa lähiympäristössä oppimiseen ja lapsen silmin ympäröivän maailman tarkasteluun uudella tavalla. Lapsuudessa koetuilla kokonaisvaltaisilla aistikokemuksilla ja luontoympäristöön jalkautumisella on merkityksellisyyttä. Ne yhdessä kasvattajilta saadun tuen, kannustuksen ja turvallisen ilmapiirin kanssa mahdollistavat arvokkaiden sekä positiivisten elinikäisten muistijälkien syntymisen.

Työpajaviikonlopun aikana pohdittiin ja haettiin yhdessä keskustellen muun muassa vastauksia seuraavaan väittämään. Kuvat 11 & 12. Säde Siljamon diasarja Green Art työpajaviikonloppu, syksy 2023

Työpajaviikonlopun työpajat koettiin läsnäoloa, mielikuvitusta ja yhteisöllisyyttä vahvistavana kokemuksena, jonka kautta myös osallistujien oman hyvinvoinnin tiedostaminen ja huomioiminen osana varhaiskasvatuksen arkea mahdollistui. Viikonlopun aikana osallistujilla oli aikaa ja tilaa omakohtaiseen kokeiluun ja ympäristön aistimiseen. Näiden pohjalta syntyneillä keskusteluilla, osallisuuden kokemuksella ja omien kokemusten jakamisella oli merkityksellisyyttä, jonka kautta oma rooli kasvattajana ja ulkopedagogiikan edistäminen vahvistuivat.

Green Art

- Luonnosta luovasti

Projektikoonnit

Projektit

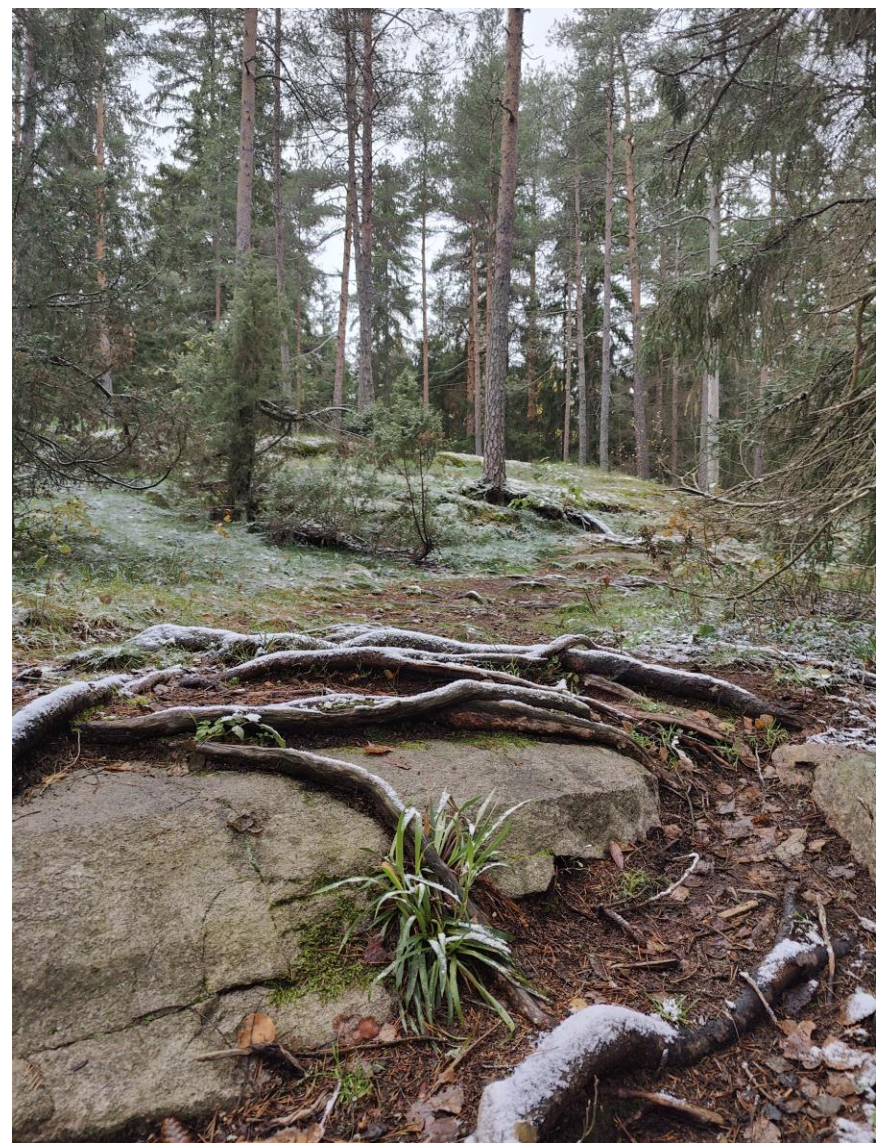
Green Art –koulutusta kokoavien projektien koonnit

Green Art -koulutuksen aikana osallistajat toteuttivat tahoillaan työelämää kehittäviä luontotaideprojekteja. Tavoitteena oli toteuttaa lasten ja varhaiskasvatusyhteisön luontosuhdetta tukeva ja näistä kumpuava projekti, joka toteutettiin omaa työyhteisöä osallistaen ja innostaen!

Projekti toimi Green Art -koulutusta kokoavana tehtävänä, jossa

- Osallistajat pääsivät soveltamaan koulutuksen aikana oppimaansa ja oivaltamaansa.
- Lähtökohtana ovat lasten ja varhaiskasvatusyhteisön luontokokemus ja luontosuhde.
- Osallistajat tarttuivat hetkeen, lasten ja muiden osallisten innostukseen ja näistä kumpuileviin ideoihin!
- Omassa työssä, työyhteisöä osallistetaan ja innostetaan toteuttaen toiminnallinen luontotaideprojekti.

Koosteeseen on koottu osallistujien projektien esittelyt. Projektien kautta välittyy vahva, pedagoginen ja välittävä työote, joka kertoo työn imusta omaa arjen työtä kohtaan. Antoisia hetkiä ja ideoiden poimintaa projektien parissa!

Kuva 13. Talvinen juurakko metsässä (Sonja Kukkonen, 2023).

Luontotaideprojekti

Milla Antikainen

Luonnossa oleilua ja ilmaisua yhdistävä kokonaisuus sisälsi päiväkodissamme metsäaiheisen tempuradan, luontotaidetta metsäretkellä, sekä luonnonmateriaareilla; syksyisillä lehdillä, maalauksen rikastuttamista.

Metsätempurata

Toteutimme lasten kanssa ensiksi metsätempuradan päiväkodin lähipuistossa. Idea tempurataan lähti lasten villikissaleikeistä. Tempurata alkoi siitä että villikissan pennut menivät puunkannon (=leikkitunnelin) läpi. Sitten rata jatkui puissa kiipeilyllä (=kiipeilytelineessä) ja puunoksia (=hyppynaruja) pitkin tasapainoilulla. Sitten tultiin lammelle ja hypittiin kiviä (=vanteita) pitkin etsimään kaloja (=paloja). Jotka heitettiin kattilaan (=ämpäriin). Sitten kiivettiin kukkulan yli (=laskettiin liukumäestä) ja mentiin uudestaan puunkannon läpi. Lopuksi otettiin leikkivarjo käyttöön ja käytiin "telttaretkellä".

Metsäretki

Menimme retkelle lähimetsään. Retkellä lapset etsivät kovan, pehmeän ja heidän mielestään kauniin värisen luonnonkappaleen ja toivat ne yhteiseen piiriin. Aarteet asetettiin maassa olevalle kankaalle lasten eteen ja niistä syntyi mandala.

Sitten kuuntelimme silmät kiinni luonnonääniä jonka jälkeen annoin lasten haisteilla lasipurkkeja joissa oli kardemummaa, neilikkaa, multaa ja mintun lehtiä. Tämä tehtiin retkellä jotta aistit heräisivät entisestään, ja lapset rauhoittuisivat olemaan ja ihmettelemään luonnon äärellä.

Sitten lapset toivat kukin heidän mielestään kauniin luonnonkappaleen. Ne asetettiin toiselle kankaalle ja luotiin yhteinen taideteos.

Retken päätteeksi lapset valitsivat lehtiä joita hyödyntäisivät myöhemmin päiväkodilla toteutettavassa maalausohjelmassa. Lapset maalasivat ruskanväreillä paperille ja painelivat sitten prässätyt lehdet haluamiinsa kohtiin. Maalauksen kuivuttua jäi lehdistä siihen erilaisia muotoja.

Ovara –projekti

Osallistava ja innostava,
toiminnallinen luontotaideprojekti

JOHANNA COULL

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Projekti lähti liikkeelle lasten mielenkiinnon kohteesta, oravasta. Näitä veikeitä, puiden oksilla juoksevia otuksia, yritimme bongata varhaiskasvatyüksikköme unihuoneen ikkunasta. Näkymä aukeaa pienelle takapihalle, jossa on paljon puustoa ja muuta kasvillisuutta.

LASTEN LUONTOSUHDE VAHVISTUU, PEDAGOGINEN YMPÄRISTÖ- JA LUONTOKASVATUS:

- *ILMAISUN MONET MUODOT
- *MINÄ KASVAN JA KEHITYN
- *MINÄ TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI
- *MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME
- *KIELEN RIKAS MAAILMA

Elämyksellinen taidetyöpaja

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Tuuli Hakala ja Sanna Malmi

Toteutimme lapsille elämyksellisen taidetyöpajan, jossa hyödynsimme vauvojen värikylvyssä käytettäviä metodeja. Työpajaan osallistui kaksi 2-vuotiasta, yksi 4-vuotias sekä kaksi 5-vuotiasta lasta.

Käytimme taidetyöpajassa maaleina lämmintä mustikkakeittoa, kylmää mangososetta, jäisiä mustikoita sekä helmipuuroryynejä.

Aistikokemusta voimistaaksemme vähensimme hieman valaistusta. Taustalle laitoimme soimaan rauhoittavaa musiikkia, johon oli yhdistetty rentouttavia luonnon ääniä.

Tutustuimme maalausaineisiin moniaistisesti. Lisäsimme yhtä maalausainetta kerralla. Tunnustelimme niiden lämpötilaa ja sormituntumaa. Osa lapsista ei innostunut kuin sipaisemaan ja osa ryhtyi heti kaksin käsin taiteilemaan. Nuuhkimme niitä. Lopulta niitä innostuttiin maistelemaankin.

Taidehetki herätti lapsissa selkeästi monia eri tunteita: mm. ihmetystä, innostusta, huvittuneisuutta ja ehkä hieman epäluuloakin. Maalaaminen rauhoitti myös ryhmän vilkkaampiakin lapsia.

Yhteinen taidehetki metsässä

Heli Jäämaa

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Soramäen päiväkodin luontoryhmän yksi pienryhmistä sai syyskuussa vieraakseen oppilaita Kankaan koulusta. He viettivät aamupäivän metsässä yhteisten puuhien parissa. Kankaan koulu on vaativan erityisen tuen koulu perusopetuksen oppilaille. Tähän yhteistyöhön osallistuvat olivat yläkouluikäisiä. Päiväkodin lapset olivat iältään 3-5 vuotiaita. Mukana aamupäivän yhteisessä taidehetkessä olivat mukana lasten kanssa työskenteleviä aikuisia sekä Lions Club Kapatuusion kummimummoja.

Soramäen päiväkodissa varhaiskasvatuksen opettajana toimiva Heli Jäämaa sekä Kankaan koulun erityisluokanopettaja Heidi Kupari opiskelevat molemmat ympäristökasvattajaksi. Idea yhteistyöhön syntyi ympäristökasvattajaopintojen ensimmäisellä lähijaksolla keväällä 2023. Idea kypsyi kesän yli. ”Tarvittiin hiukan rohkeutta ja uskallusta lähteä kokeilemaan, mutta onneksi uskalsimme”, toteavat molemmat opettajat yhteen ääneen.

Päivän kulku

Bussi saapui Soramäkeen. Ilmassa oli aistittavissa jännitystä molemmin puolin. Siirryimme yhdessä päiväkodin viereiseen lähimetsään. Kokoonnuimme piiriin. Alkuleikkinä otimme ”kunnia kierroksen”, jonka aikana jokainen pääsi vuorollaan kiertämään piirin ympäri muiden taputtaessa ja hokiessa kiertäjän nimeä. Seuraavaksi tehtiin kaksi piiriä, sisäpiiriin pienet ja ulkopiiriin isot. Pienet laittoivat kädet selän taakse. Isot hakivat opettajan ohjeen mukaan pienen parinsa käsiin, jotain pehmeää”. Sitten osat ja ominaisuudet vaihtuivat. Aikuiset avustivat tarvittaessa. Haetuista aarteista muodostui upea yhteinen taideteos.

Leikin aikana toinen opettajista laittoi maalauspaikan valmiiksi. Leikin jälkeen parit saivat valmistaa itselleen maalaussiveltimen luonnonmateriaaleja käyttäen. Samalla pareja muistuteltiin jokaisen oikeuksista. Osa pareista tekivät tiivistä yhteistyötä ja halusivat tehdä vain yhden yhteisen siveltimen maalausta varten. Valmiiden siveltimien kanssa siirryimme maalauspisteelle. Parit maalasivat yhteiselle paperille maalauksen pullovärejä käyttäen. Pullovärien sekaan oli sekoitettu hieman vettä, jotta väri on notkeampaa maalata. Hienoista maalauksista koottiin yhteinen taidenäyttely. Metsään oli kiinnitetty myös muutama riippukeinu, joita oppilaat saivat kokeilla. Jotkut innostuivat myös majojen rakentelusta yhdessä. Lopuksi osallistujat saivat antaa arvionsa yhteisestä aamupäivästä, käytössä oli 5 erilaista Mahti tunnekorttia. Suurin osa koki tekemisen todella mukavaksi. Yhteinen aamupäivä päättyi ruokailuun päiväkodin pihalla olevassa kodassa.

Kukkaniityllä

Paula Kinnunen

Kukkaniityllä

Päiväkotimme vieressä oli kaunis kukkaketo. Kuljimme lasten kanssa päivittäin sen ohi, kun matkasimme leikkipuistoon. Joka kerta lapset halusivat **poimia kukkia** mukaansa. Näin, kuinka lapset vaistomaisesti halusivat **koskettaa kasveja**, **tuoksutella** niitä, ihmetellä niiden **värejä ja muotoja**. Tässä projektissa havainnoin lasten kukkainnostusta.

Projektin päätteeksi teimme askartelun, jossa kukkia ja muuta luonnosta löytyvää pujotetaan kuminauhasta ja kierrätyspahvista (näkkäri laatikon pohja) tehtyyn taulupohjaan. Jokainen lapsi sommitteli omat kasvinsa taulupohjaan. Lopuksi ihastelimme toistemme tauluja. Kasvien kuihduttua pohjaan voitiin lisätä uusia kasveja tai käyttää pohja kokonaan uudelleen.

Kukat herättivät **ihastusta ja iloa**. Lapset halusivat katsoa, koskea, haistaa ja maistaa kukkia. He halusivat kerätä kukkia ja antaa niitä toisille.

Kuinka luonnollista oli antaa kukkia toisille!

"Rakkaus"-luontotaideteos

Toteuttanut Henna Koskinen GreenArt-opinnoissaan yhdessä oppilaidensa kanssa

Syksyllä 2023 toteutimme oppilaiden kanssa heidän itsensä suunnitteleman ja toteuttaman "Rakkaus"-luontotaideteoksen koulumme lähiluontoon. Projektin aluksi mietimme yhdessä sanoja, jotka kuvastivat meidän mahtavaa luokkaamme. Lapset valitsivat äänestyksen pohjalta teoksen avulla toteutettavaksi sanaksi rakkauden.

*Upea Mahtava Iloinen Paras
 Kiva Rakkaus Hieno Leikkivä
 Yhteinen Taitava Ihana*

Kuljeskelimme yhdessä lähiluonnossa ympärillemme katselen ja mietiskelimme, mihin luontotaideteos toimintarajoitteet huomioon ottaen olisi paras tehdä ja millainen siitä tulisi. Lapset valitsivat luontotaideteoksen paikaksi kouluamme ympäröivän metsän reunalla, tasaisella ja helppokulkuisella paikalla olevan kiven. Tämä esteetön kulku luontotaideteokselle mahdollisti kaikkien luokkamme oppilaiden osallistumisen projektiin.

"Rakkaus"-luontotaideteos rakennettiin yhdessä suunnitellen pala palalta. Jokainen oppilas osallistui oman toimintakykynsä sallimissa rajoissa. Luonnosta löytyneitä materiaaleja tutkittiin teoksen tekemisen yhteydessä näköaistin lisäksi myös tunto-, haju- ja kuuloaistin avulla.

"Olis kiva maalata kukkia"

Mervi Koskinen

"OLIS KIVA MAALATA KUKKIA"

LASTEN TOIVEISSA OLI SAADA PEHMEÄMPÄÄ MUOVAILUVAAHAA. MUOVAILU ON INNOSTANUT KOKO RYHMÄN LAPSIA MILTEI PÄIVITTÄIN

"ENSIN SE OLI IHAN KUIN PUURAA!"

3V HALUSIVAT TEHDÄ PINKKIÄ MUOVAILUVAAHAA

MUOVAILUVAAHOHJE

5dl vehnä jauhoja
 2dl suolaa
 1,5rkl sitruunahappoa (kaupan maustehyllystä löytyy)
 lisää
 2rkl ruokaöljyä
 5dl kiehuvaa vettä
 Sekoita esim. kattilassa ja anna jäähtyä.
 Värjää haluamallasi esim. elintarvikeväri tosi ok kokeiltuna
 mustikkamehu, kurkuma tai vahva tee

3-5V HERUKAT

TOIVE NOUSI ESILLE LASTEN KOKOUKSESSA

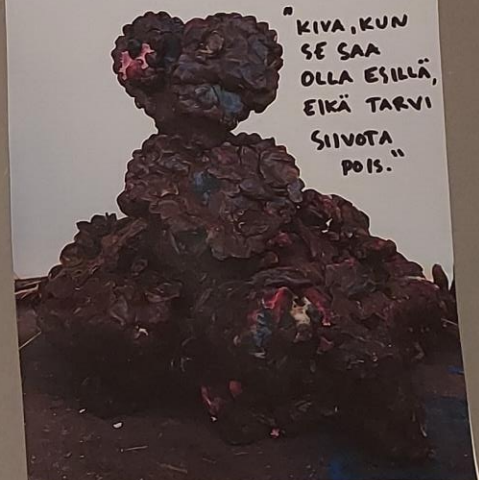
ALOIMME TYÖSTÄMÄÄN SATUSEINÄN MAALAUSSUUNNITTELUUN, JOHON KAIKKI VUOROLLAAN TAITTELIVAT JÄLKENSÄ.

SYYSKUUSSA TUTKIMME PÄIVÄKODIN PIHALLA KULEVAA TOUKKAA

OSA LAPSISTA TEKI KANAMUNAKENNOISTA TOUKKIA, JOTKA KIINNITETTIIN SEINÄÄN.

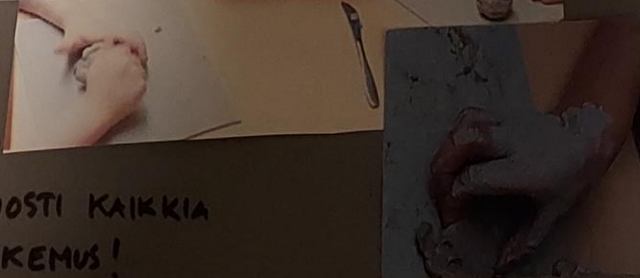
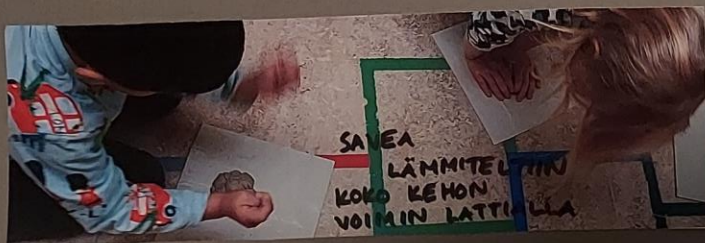
VANHASTA MUOVAILUVAAHASTA VISKARIT TEKIVÄT PATSAAN

"KIVA, KUN SE SAA OLLA ESILLÄ, EIKÄ TARVI SIIVOTA POIS."

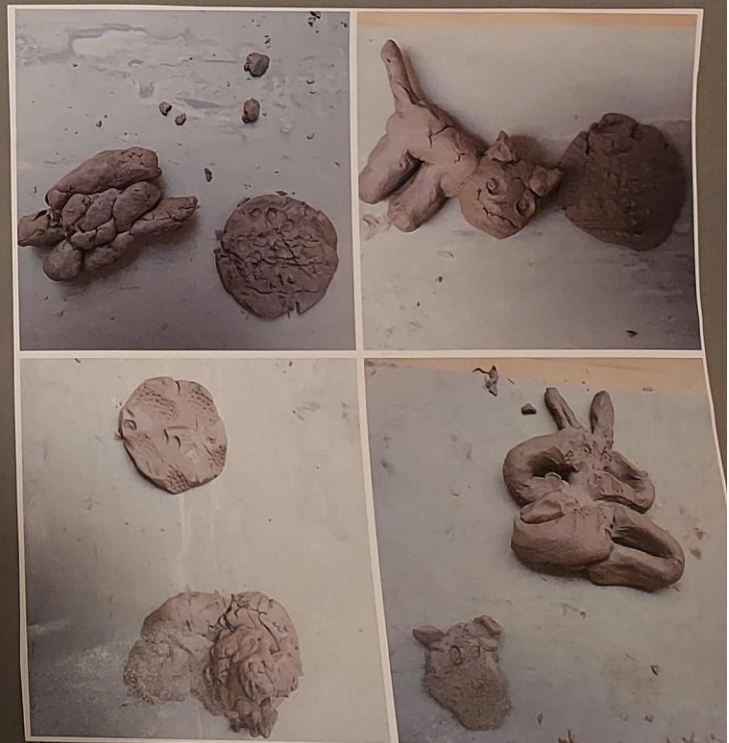
MEILTÄ LÖYTYI SAVEA, JOISTA VISKARIT PÄÄSIVÄT TYÖSTÄMÄÄN PIKKU VEISTOKSET. KESKUSTELEMME VIELÄ MAALATAANKO NIITÄ. POLTTOON NIITÄ EI OLLUT MAHDOLLISTA SAADA.

"KIVAA, MUTTA ON TÄÄ IHAN TOSI RASKASTA."

WAW

SAVITYÖ INNOSTI KAIKKIA - HIENO KOKEMUS!

TaideLuonto –hetki moniammatilliselle työyhteisölle

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Jaana Toikkanen

Ideana oli järjestää pieni TaideLuonto-hetki arjen keskelle. Kohderyhmänä oli 10 työyhteisön jäsentä.

Ensin tehtiin taidetta mustikkamehu-sitruuna-sooda tekniikalla. Kokeilu sai aikaan iloisia ihmetyksiä ja huudahduksia WOW ja OHO!

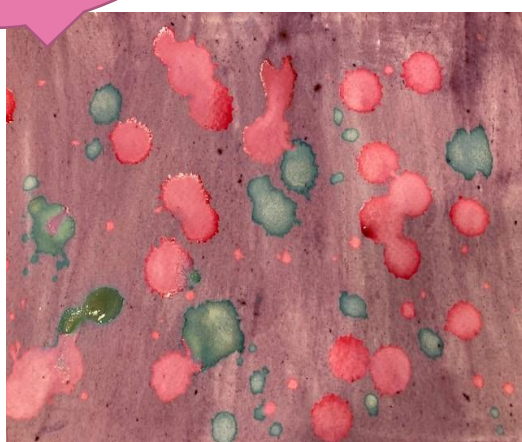
Odottelu tehtävänä oli suomalaisten lehtipuiden tunnistus., joka osoittautui yllättävän vaikeaksi.

Wow!

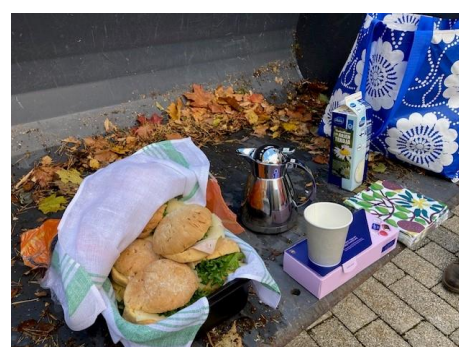
Oho!

Tää on tosi vaikee!

Ulkona porukka jakautui kahteen ryhmään. Tehtävänä oli katsella tuttua lähiympäristöä, josta löytyikin yllättäviä asioita. "En ole koskaan huomannutkaan...en ole tiennytkään...."

Ryhmät keräsivät materiaalia "taideteokseen" ja toteuttivat sen maahan. Pienenkin retken päätteeksi oli tietenkin retkievää ja kahvit.

"Lähiluonto yllättää, kivaa yhteistä tekemistä ja mukavaa vaihtelua arkeen!"

Metsälaukku

Virpi Sakala

ULKOA SISÄÄN – SISÄLTÄ ULOS

Syksystä kevääseen - keväästä syksyyn

Pysähdytään ihmettelemään...

Metsäretki 1-2 vuotiaiden kanssa; retkellä kerättiin "aarteita" pussiin, käpyjä, keppejä, havunneulasia, kiviä. Nähtiin paljon puita ja sieniä, sekä puussa juoksenteleva orava.

Retkeä muisteltiin katsomalla siellä otettuja kuvia ja ihastelemalla sieltä löydettyjä aarteita.

"Aarteista" syntyi metsäaiheiset teokset seinälle, rakennettiin lauluhetkelle "metsä", jossa orava pehmolelut lauloivat kanssamme meille tuttuja, ja vähän uusiakin lauluja.

Sitten syntyi "**METSÄLAUKKU**", vanhasta ompelukoneen laukusta, jossa asustaa **NAAVA NALLUKKA**. Naava Nallukan kanssa ihmeteltiin metsän aarteita. Huomattiin myös erivärisiä lehtiä metsässä ja kuinka paljon niitä olikaan! Ja siinä ihmetellessä: Nallukan metsään olikin tullut syksy.

"Lehdet lentää, lehdet lentää" - laulun säestyksellä lehtiä lensikin ympäriinsä, ja ihan pienimmätkin innostuivat niitä heittelemään.

Jokainen teki myös pienen taulun johon keräsi valitsemiaan lehtiä

Metsälaukun on tarkoitus tulla käyttöön vuoden ympäri. Seuraavalla kerralla Nallukka saakin ystäväkseen Oravan, joka tietääkin jo syksystä ja on jo keräilemässä talvivarastoa. Nallukka ja Orava lähtevät lasten kanssa ulos, ja pihalle luomme yhdessä maataideteoksen Oravan talvivarastoa kuvaamaan.

Syksyn ja talven edetessä saamme vielä ystäväksemme PikkuPupun, ja maalaamme käpyjä jään huurruttamiksi. Metsälaukun sisältöä suunnitellaan ryhmässä yhdessä, huomioiden sillä hetkellä lapsille ajankohtaiset aiheet sekä mielenkiinnon ja innostuksen kohteet, pysytellen samalla koko pk:n yhteisessä metsäteemassa ja liittämällä yhteen ulkona ja sisällä oppimisen.

Aistiretket

- matka aistien maailmaan

Mirva Virtanen ja Marika Pääaho

Tiitiäiset/yksityinen perhepäivähoito

Suunnitelmamme on pitää neljä ohjattua aistityöpajaa. Osa toteutetaan luonnossa, lähimetsässä ja osa ryhmien yhteisillä salivuoroilla, kylän monitoimitalon liikuntasalilla.

Aistit ovat tärkeä kanava ympäröivän maailman kokemiseen, kommunikoimiseen ja kaikkeen toimintaan. Niillä on myös tärkeä tehtävä ajattelun ja oppimisen kehittämisen kannalta. Aistitiedon käsittely tarkoittaa kykyä käsitellä ja jäsentää kehostamme ja ympäristöstämme aistien kautta tulevaa tietoa. Aisteihin ja niiden kautta saatavaan tietoon ja kokemuksiin tutustuminen on tärkeää. Lapset oppivat ja kokevat luonnostaan moniaistisesti ja mitä useamman aistikanavan kautta lapset informaatiota ympäristöstään saavat, sitä kokonaisvaltaisemmin lapset oppivat.

Green Art -koulutuksen kokoavana tehtävänä toteutamme yhteisen eri aisteihin liittyvän pidempikestoisen luontotaideprojektin, jossa pääsemme soveltamaan oppimaamme. Varhaiskasvatustoimintamme pääpaino on taide- ja ympäristökasvatuksessa, joita tämä koulutus tukee loistavasti. Meille lähtökohtana ovat lasten kanssa toteutetut luontosuhdetta vahvistavat taidekokemukset. Haluamme tuoda lapsiryhmäämme sitä innostusta ja hyvää oloa mitä Green art-koulutuksesta olemme itsekin saaneet. Lapset ovatkin olleet innolla mukana tällä aistiretkellämme.

Huomasimme tätä projektia tehdessä, että kun valitsimme tehdä useamman aistiretken yhden sijaan, antoi tämä tilaa ja aikaa käsitellä aihetta. Tutustua näihin aisteihin retkillä ja työpajoissa paremmin ja monipuolisemmin kuin kertaluontoisena toteutuksena. Tämä antoi aikaa myös ideoida ja muokata suunnitelmia tarpeen ja tilanteen mukaan.

Aistiretket:

1. Moniaistinen metsäretki 21.9.
2. Muovailutyöpaja, hajuaisti, Salivuoro 12.10.
3. Moniaistinen maalaustyöpaja (Halloween) Salivuoro 26.10.
4. Aistiretki metsään: Kuuloaisti ja metsämuskari 2.11

Nalle maailmalla - laulu virittäytyminen aistihetkiin

Nalle pieni nappisilmä maailmalle
lähti(x2)

Mitä siellä nähdä sai? – Auringon, totta
kai!

Nalle pieni karvakorva tiellä paljon
kuuli(x2)

Mitä siellä kuulla sai? – Tuuli lauloi, totta
kai!

Nalle pieni nöpönenä maailman hajut
haistoi(x2)

Mitä siellä haistaa sai? – Kukat tuoksui,
totta kai!

Nalle pieni namisuu monet herkut
maistoi(x2)

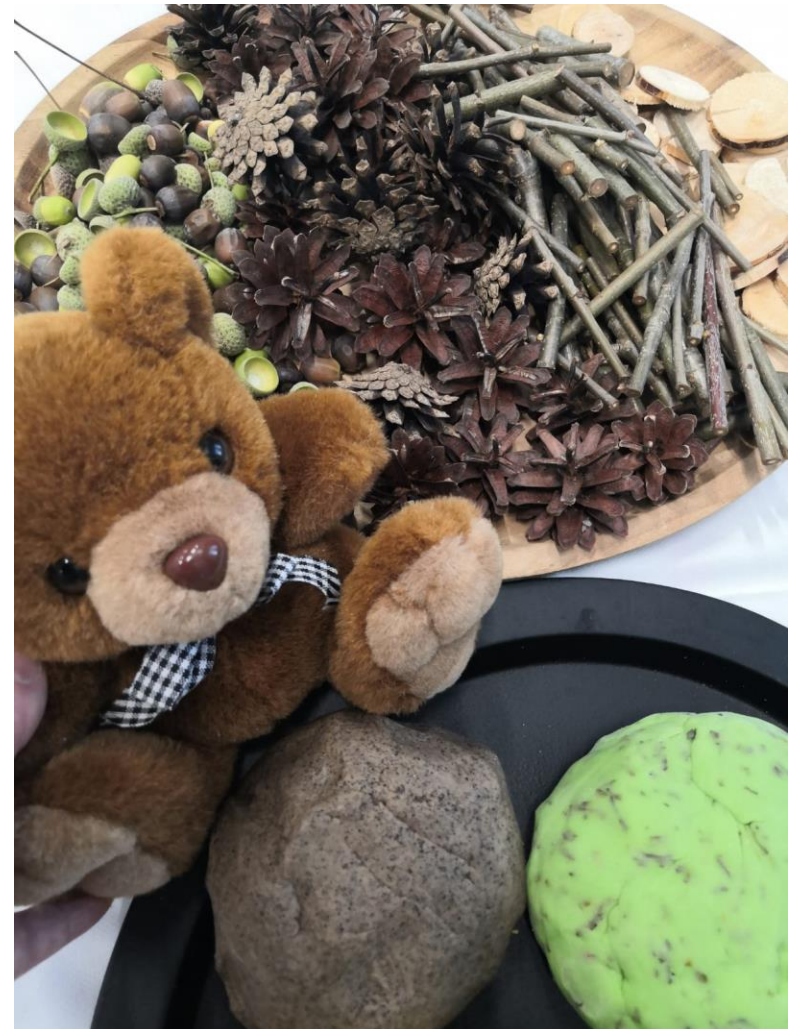
Mitä siellä maistaa sai? – Hunajaa, totta
kai!

Nalle pieni karvatassu, karhun kämmen
hellä(x2)

tahtoo maailmaa ihmetellä – hoivailla,
totta kai!

-Soili Perkiö ja Hannele Huovi

**Laulu lauletaan aistiretken aluksi.
Virittäydytään yhdessä alkavaan
teemaan. Muistellaan laulun kautta
aistit läpi.**

Moniaistinen metsäretki Tiitiäisille (Marika)

Materiaalina:

- Istuinalustat, piirustuslappu, tehtäväpaperit, lyijykynät,
- Riippumatot, kantele
- Retkikeitin, kaakaoaineet, mikit

- Alkulaulu ja nallemaskotti** (virittäytyminen aistiretkelle)

Syksyinen aistipolku (Näköaistimukset ympäristöstä, tuntoaistimus luonnonmateriaaleja käyttäen, kuuloaistimus ympäröivästä lähimetsästä, makuaistimus herkuttelut metsässä)

Tehtävät

-Havainnoi katseellasi ympäristön värejä, lähelle, kauas, ylös ja alas. Mitä väriä näkyy ympäristössäsi paljon. Miten etenevä syksy muuttaa ympäristön väritystä

-Istu alas ystäväsi kanssa. Pyydä ystävääsi sulkemaan silmät. Silitä tämän jälkeen ystävääsi hellästi jollakin luonnosta löytyvällä asialla. Ystävä saa kuvailla miltä kosketus tuntuu, sileältä, hennolta, karkealta, kylmältä, kutittavalta. Voi myös koittaa arvata millä silitit.

-Kuulostelee ympäristöäsi. Ota välineet (kynä, piirustuslappu ja tehtäväpaperi) ja etsi itsellesi metsässä hyvä rauhallinen paikka. Istahda alas ja piirrä keskelle ympyrää oma kuvasi. Ala piirtää ympyrään kuulemiasi ääniä.

-Rentoutus riippumatoissa, tuutulaulu ja säestys kanteleella.

-Loppuherkuttelut trangiakaakalla (Makuaistimus).

Mirva Virtanen ja Marika Pääaho
Tiitiäiset/yksityinen perhepäivähoito

Moniaistinen muovailutyöpaja Tiitiäisille (Mirva)

Materiaalina:

- elintarvikkepohjaista itse tehtyä muovailuvahaa, eri värejä
- luonnonmateriaaleja, mm. kepejä, tammenterhoja, käpyjä, pikkukiviä jne.

Työpaja aloitetaan taasen maskottinallen kanssa kuuntelemalla aistiprojektimme tunnuslaulu, Nalle maailmalla ja muistuttemme mieleen, mitkä ne kaikki aistit olivatkaan.

Itse työpajassa pääsemme muovailemaan itse tehdyllä muovailuvahalla ja kokemaan sitä kautta tuntoaistimuksia työstäessämme pehmeää muovailuvahaa. Hajuaisti on huomioitu hajustamalla eri väriset muovailuvahat tuoksuilla. Tuoksuaineina kokeilemme mm. kahvia, kardemummaa, kanelia, vanilliinisokeria, curryä ja piparkakkumaustetta. Itse tehdyt muovailuvahat eivät ole varsinaisesti haitallisia, mutta ne eivät ole tarkoitettu syötäväksi eikä maisteltavaksi, koska niissä on paljon suolaa ja ne maistuvat pahalta. Muovailtaessa aina lapsia yleensäkin, ja erityisesti pieniä on tarkasti valvottava tukehtumisriskin vuoksi, sillä nieltynä muovailuvaha voi juuttua lapsen nieluun.

Luontoelementti tähän aistitaidetyöpajaan tuodaan luonnon materiaaleilla, kuten kepeillä, tammenterhoilla, kävyillä ja pikkukivillä, joita lapset saavat muovailussaan hyödyntää. Työskentelyn taustalle laitetaan soimaan rauhoittavaa musiikkia ja metsän ääniä.

Tässä työpajassa tärkeää ei ole lopputulos, vaan muovailuvahan työstämiseen käytetty luovuus, aistikokemukset sekä onnistumisen elämykset. Jokainen saa toteuttaa luovuuttaan haluamallaan tavalla muovaillessaan.

Mirva Virtanen ja Marika Pääaho
Tiitiäiset/yksityinen perhepäivähoito

Moniaistinen maalaustyöpaja (Halloween)

tuntoaisti (Marika)

Materiaalina:

- "Matopurkki", Keitetyt spagetit lasipurkissa, liemi punainen elintarvikeväri, piilotettu karvamato (villalanka)
- Chiaslime, piilotettu leikkihämähäkkejä
- Maalaustarvikkeet: mustikkakiisseli, mangosose, jäiset mustaviinimarjat, helmisuurimot, rullapaperi
- Legoalusta, kylmä jääpalavesi, hiekka, vanu, pyyhe, rypistelty leivinpaperi

Alkulaulu ja nallemaskotti (virittäytyminen aistiretkelle)

Etsintätehtävä

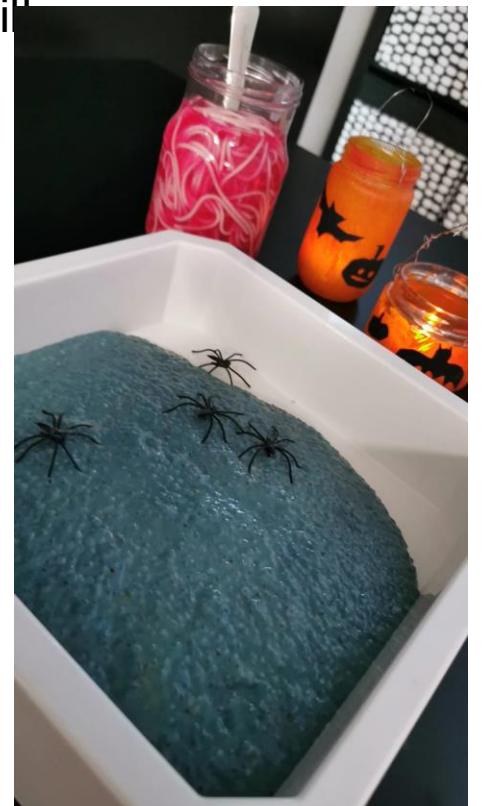
- Uskallatko laittaa kätesi "matopurkkiin" ja etsiä karvamadon (villalanka)
- Chiaslime löydätkö seasta leikkihämähäkkejä

Aistimaalaus (maku, haju, tunto, näkö, ja kuulo)

- Luonnon omia värejä -> mustikkakiisseli, mangosose, jäiset mustaviinimarjat, helmisuurimot. Yhteinen aistituokio isolle rullapaperilla
- Luontoäänet kaiuttimesta

Aistipolku (paljain jaloin tunnustelulaatikoihin)

- Legoalusta, kylmä jääpalavesi, hiekka, vanu, pyyhe, rypistelty leivinpaperi

Mirva Virtanen ja Marika Pääaho
Tiitiäiset/yksityinen perhepäivähoito

Kuuloaistia hyödyntävä metsäretki Tiitiäisille (Mirva)

Materiaalit:

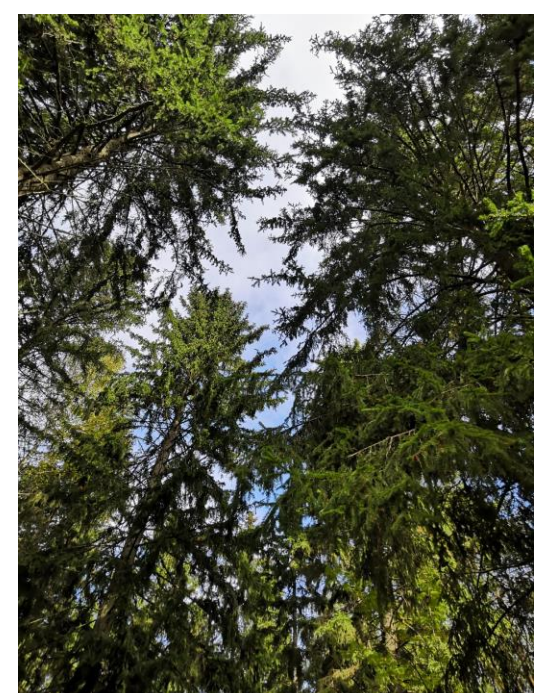
- Satu hiljaisuudesta pitävästä ketusta
- Itse tehty kuulomuistipeli
- Rytmisoittimet

Retki aloitetaan kuuntelemalla ja laulamalla jo tutuksi tullut aistiprojektimme tunnuslaulu, Nalle maailmalla ja muistutteleme mieleen, mitkä ne kaikki aistit olivatkaan. Tällä retkellä käytämme enimmäkseen kuuloaistia.

Ensimmäiseksi luetaan ja kuunnellaan satu Kettu ja hiljaisuus. Se kertoo erityisen herkkäkorvaisesta ja hiljaisuudesta pitävästä ketusta, jota metsän kovat äänet ottavat korviin. Keskustellaan sadusta ja millaisista äänistä kukin itse pitää tai ei tykkää.

Pelataan yhdessä wc-paperihylsyistä tehtyä kuulomuistipeliä. Pelissä täytyy olla korvat tarkkana, että tunnistaa oikeat parit.

Ilmaisun osuutena retkellä on metsämuskari, johon orientoidutaan sulkemalla silmät ja kuuntelemalla ympäristön ääniä. Kuulluista äänistä otetaan inspiraatiota ja tuotetaan soittimilla luovasti omaa luontomusiikkia. Soitetaan metsäorkesterilaulua yhdessä ja kokeillaan myös tuottaa omaa rytmiä, jota muut kokeilevat toistaa.

TYÖYHTEISÖN VIRTUAALINEN METSÄKÄVELY AISTIHUONEESSA

Aila Eklund

Varhaiskasvatuksen henkilökunta sai kutsun rentouttavalle ja virkistävälle metsäkävelylle. Retkeen valmistauduttiin tietenkin ottamalla hyvin varusteltu retkireppu mukaan. Myös oman kuksan sai ottaa mukaan, sillä retken hengen mukaisesti tarjolla oli purukahvia!

KUTSU

Alkuvalmisteluihin kuului kutsun lähettäminen, kutsu virtuaaliselle metsäkävelylle vietiin kahvihuoneeseen koko työyhteisön saataville. Tällaista ei olla aiemmin järjestetty työyhteisössä, joten kutsu oli saanut mielenkiinnon heräämään, mitä tämä mahtaa pitää sisällään.

METSÄKÄVELYLLÄ

Metsäkävelyhetken aamuna innokkaita retkeilijöitä saapui sovittuna aikana lähtöpaikalle oman kuksan kanssa. Saappaita ei tarvinnut mukaan, sillä oli hyvin vahva tunne, että retkellä olisi todella hyvä sää! Ei muuta kuin retkireppu selkään ja matkaan!

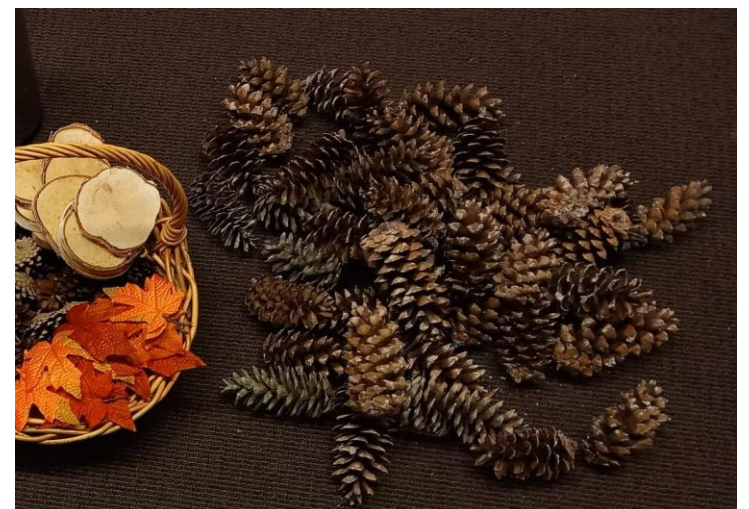
Kävelimme ensin salin läpi metsäpolkuapitkin kohti aistihuonetta, jossa oli teeman mukaisesti rekvisiittaa vaahteranlehdistä käpyihin. Polun päässä oli myös hyvä hetki toivottaa retkeilijät tervetulleeksi ja raottaa retkireppua ja täyttää kuksat lämpimällä juomalla, sillä reppuun oli pakattu purukahvia ja teetä sekä termospullo, jossa oli kuumaaksi keitettyä vettä.

Ennen aistihuoneen puolelle siirtymistä retkeilijät saivat valita itselleen kävelykaveriksi ison kävyn, tässä retkeilijät saivat myös aidon tuoksukokemuksen. Myös jonkinlaiseen tuntoaistimukseenkin päästiin, sillä kävyistä tarttui pihkaa käsiin. Pihkasta huolimatta, oli ihana hypistellä ja tuoksutella käpyä virtuaalisen metsäkävelyn ajan.

Aistihuoneeseen oli laitettu valmiiksi tunnelmaa päälle erilaisilla aistitoiminnoilla. Oman paikan löydyttyä aistihuoneesta katsoimme Green Art-koulutuksessa vinkatun linkin syksyisestä metsäkävelyvideosta, joka heijastui projektorista koko seinän alueelle.

Retkeilijöillä oli hienoa retkimieltä heittäytyä metsäkävelylle. Joku halusi nimen mukaisesti aloittaa videon katsomisen seisten ja kävellen paikoillaan, joku halusi ikään kuin istua kannon tai kiven päällä ja katsoa koko videon paikoillaan kahvia juoden, joku kellahti ikään kuin mättäälle makoilemaan asettuessaan vibroakustiselle säkkituolille makaamaan. Oli mielenkiintoista nähdä varhaiskasvatuksen ammattilaisten erilaiset lähestymistavat virtuaaliseen metsäkävelyyn.

Kun metsäkävely lähenei loppua, oli tietysti vielä metsätehtävän aika! Tämä tehtävä tosin annettiin retkeilijöille aikakysymyksistä johtuen mukaan. Tehtävä on mukailtu Sirpa Arvosen Metsämieli-kirjan tehtävästä: Hyvien tekojen keko. Retkeilijöille oli tulostettu erilaisia käpyjen kuvia joista saivat valita kaksi mieleistään. Niihin on tarkoitus kirjata työpaikalla arjessa annetuista ja saaduista hyvistä sanoista tai teoista työkaverille ja toisin päin. Toivottavasti kahvihuoneesta löytyy todella isohyvän mielen- käpykeko ennen joulua!

AJATUKSIA VIRTUAALISESTAMETSÄKÄVELYSTÄ

Virtuaaliselle metsäkävelylle osallistujilta tuli paljon positiivisia palautteita. Tuli ihanaa palautetta metsäkävelyyn osallistujalta kokemuksesta, miten stressitasot laskivat virtuaalisen metsäkävelyn aikana. Oli ihana, miten joku tiimi järjesti aamun sillä tavalla, että kaikki ryhmän kasvattajat pääsivät vuorollaan osallistumaan virtuaaliselle metsäkävelylle. Osa varhaiskasvatuksen työntekijöistä innostui, että tekisi virtuaalisen metsäretki-hetken oman ryhmän lapsille. Myös se kokemus nousi esille, että tämän kaltaista ei ole aiemmin ollut, ja tällaisia mikrotaukoja on tärkeä järjestää hektisessä arjessa useammin. Taidetaan järjestää ensi vuonna ehkä joka vuoden aika oma virtuaalinen metsäkävely varhaiskasvatuksen työntekijöille aina erilaisella metsäretkitehtävällä.

Aistimaalaus

SANNA HOSIO

Laurean lähipäivillä saimme osallistua ohjattuun aistimaalaukseen. Tiesin heti haluavani tarjota lapsille päiväkodilla samankaltaisen kokemuksen.

Pienryhmässämme on kaksitoista 3-5 vuotiasta eri tuen tarpeen omaavaa lasta. Heistä monet kokevat vahvasti aistien kautta. Varsinkin maalaus on monelle heistä todella miellyttävää. Useat heistä aistivat paljon suun kautta, joten tähän aistimaalaukseen valikoituneet tuotteet olivat kaikki ryhmän allergikoillekin sopivia.

Ryhmädynamiikan vuoksi valmistin kotona appelsiini- ja mustaherukkamehuista kiisselit, joilla lapset pääsivät seuraavana päivänä maalaamaan. Appelsiini- ja kiisselin jäähdytin jääkaappikylmäksi maalaukseen ja mustaherukkakiisselin lämmitin vesihauteessa lämpimäksi. Eri tekstuureita maalaukseen toin perunasuurimoilla ja kohmeisilla mustikoilla. Kierrätysmateriaalina käytimme vanhaa tapettia maalaus pohjana.

Maalaamaan otin yhden tai kaksi-kolme lasta kerrallaan, tuen tarve huomioiden. Osa lapsista halusi lähestyä maalaamista siveltimellä ja vähitellen siirtyivät käyttämään sormiaan ja käsiään. Muutama halusi maistella kiisseliä, suurimoita ja mustikoita. Suurta ihmetystä lapset tunsivat aineiden eri lämpötiloista. Osa koki suurimot miellyttävän tuntuiseksi, osa ihastui kiisseliin ja osa mustikoihin.

Lapsista oli myös kiva tutkia, miten värit sekoittuivat keskenään ja miten he saivat vapaasti tutkia ja työstää maalaamista ilman kiirehdintää, omassa tahdissaan. Kyselin välillä lapsilta, haluavatko he jotain ainetta lisää ja välillä he itse pyysivät jotain lisättäväksi työhönsä. Iahduttavaa oli huomata, että vain yksi lapsista olisi halunnut säilyttää työnsä, muut olivat tyytyväisiä itse työskentelyyn ja aistimiseen.

LUONTOKORTTISARJA hyvinvoinnin tueksi

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Juulia Jantunen

Minulla oli onni päästä opiskelemaan Opetushallituksen rahoittamaa Green Art – Luonnosta luovasti täydennyskoulutuskokonaisuutta ajassa, jolloin maailma on myllerrystilassa, uhkakuvia enemmän kuin pää kestää ja oma rakas varhaiskasvatuksen kenttämmeekin kriisissä.

Mutta onko *kaikki*sittenkään niin huonosti?

Saan päivittäin työssäni lasten kanssa kokea valtavan hienoja, tärkeitä ja merkityksellisiä asioita. Näen päiväkodissamme ihania kohtaamisia, lempeää vuorovaikutusta, luovuutta, liikuntaa, ihmettelyä, monipuolista toimintaa sekä aktiivisia ja kekseliäitä LEIKKIVIÄ lapsia.

Silti riittämättömyyden tunne, kuormitus ja huolet eivät ole vieraita meidänkään varhaiskasvatusyksikkömme henkilökunnan keskuudessa. Moni varmasti pohtii, osaako tarpeeksi, toteutuvatko tavoitteet, tulevatko kaikki tärkeät asiat – ja ihmiset – huomioiduksi, onko turvallisuus näkökulmat kartoitettu huolellisesti...

Haluaisin sanoa jokaiselle työtoverilleni, että teemme parhaamme ja voimme olla ylpeitä kaikesta siitä, mitä kykenemme tarjoamaan tässä ajassa, näille lapsille ja heidän perheilleen. Ja myös, että kiitos, kun tuemme ja autamme toinen toisiamme, huolehdimme jaksamisestamme.

Juulian
LUONTOKORTIT

LUONTOPEDAGOGIIKKAHYVINVOINNIN AVAIMENA

Varhaiskasvatusyksikössämme on jo vuosia panostettu luontotoimintaan ja ulkona oppimiseen, oppimisympäristönä on pidetty paitsi päiväkotiemme sisätiloja, myös lähiluontoa ja koko kaupunkia. Olemme Suomen suurin Luonnossa kotonaan toimija, sillä meillä on kahdeksan Luonnossa kotonaan ryhmää ja meillä lapsen on mahdollista käydä kaikki päiväkotivuotensa yksivuotiaasta koululaiseksi Luonnossa kotonaan ryhmissä. Tämä kaikki on opettanut meille valtavasti luontopedagogiikasta ja toivon, ettemme juurruttuamme kovin helposti tästä enää erkaantuisi.

Luontopedagogiikka on majakanvalo, joka loistaa pimeimpänäkin myrsky-yönä. Se antaa sumutorven lailla merkkiäänä, jos näkyvyys on hetkittäin heikkoa. Luontopedagogiikka on yhtä aikaa ikaikainen fossiili kivettyneenä peruskallioon sekä raikas uutuuden tuulahdus, jonka suuri maailma juuri lennätti. Vain luonnolta voi olettaa jotakin sellaista, yhtä aikaa muinaista ja modernia.

LUOVUUTTA KAUPUNKILUONNOSSA

On ollut ilo todistaa, että ”tavallinen” itä-Helsinkiläinen kaupungin varhaiskasvatusyksikkö, taipuu luontopedagogiikan ja Luonnossa kotonaan –ryhmien satamaksi. Meille ovat tervetulleita ihan kaikki lapset, riippumatta sosioekonomisesta taustasta, taidoista, kehitysvaiheesta, luonteesta, temperamentista, perheen kulttuuripiiristä, maailmankatsomuksesta tai uskonnosta.

Meillä on aito mahdollisuus toteuttaa kestävän kehityksen mukaista varhaiskasvatusta, edistää tasa-arvon toteutumista lapsen pikkulapsivuosista saakka.

Olemme myös valinneet pitää varhaiskasvatuksen tärkeänä ja merkityksellisenä tehtävänä luontosuhteen synnyttämistä ja vaalimista, sillä uskomme, että ympäristökasvatukseen panostamalla kasvatamme vuorovaikutus- ja tunnetaitoisia, empaattisia, itsestään, toisistaan ja ympäristöstään huolehtivia kansalaisia.

Meillä ohjattuja tuokioita toteutetaan säännöllisesti ulkona, luonnossa. Annamme myös vapaalle leikille tilaa ja aikaa metsässä ja rannoilla.

Luonnonmateriaalien tuntu, niillä rakentelu, taiteilu ja opiskelu on lapsille tuttua, osa päiväkotiemme toimintakulttuuria. Lapset saavat musisoida, piirtää, maalata, leipoa, muovailia, tehdä tiedekokeiluja, paitsi sisällä, myös ulkona. Me ihmettelemme yhdessä luonnon ilmiöitä, lajikirjoja, säitä, värejä, vuodenaikojen vaihtelua, maisemia. Olemme aktiivisia toimijoita – toisinaan ”kökötämme”, makoilemme hiljaa kallioilla, vain kuuntelemme luontoa.

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

LUONTOKORTTISARJALAHJAKSI LUONTOPEDAGOGEILLE

Osana inspiroivia, voimaannuttavia ja vaikuttavia Green Art –opintoja toteutin kännykällä valokuvaamistani luontokuvista korttisarjan, jonka toivon tuovan hengähdyshetkiä, iloa ja voimia tässä ajassa eläville ihmisille, jotka painiskelevat paitsi oman arjen pienten ja suurten haasteiden, myös globaalien jättiläismäisten epävarmuuksien, huolten ja murheiden kanssa. Korttisarja on tehty aikuisille, muttei sen käyttö soveltuvilta osin lasten kanssa ole kielletty. ;)

Toivon, että voin jatkossa työstää kortteja myös puhtaasti ympäristökasvatuksen ja luontotaiteen edistämiseen – mutta luotan, että näistä korteista saattaa irrota jotakin jo sillekin saralle. Sillä toisinaan ihmiset, aikuiset etenkin, tarvitsevat vain rohkaisua ja muistutuksen, että osaat jo. Tiedät jo tärkeitä asioita. Sinulla on jo ideoita ja taitoja ja musiikkia, lauluja, satuja, menetelmiä, kokemusta... Anna vain mennä, heittäydy ja kokeile.

Löydät neuvoja ja vinkkejä työtovereiltasi, netistä, kirjoista, lapsilta, tästäkin julkaisusta. Voit kysyä myös puilta ja hämähäkeiltä, mitä ajatuksia heillä olisi, laadukkaan varhaiskasvatuksen edistämiseksi.

Mutta istahda ensin hetkeksi. Anna itsellesi pieni hengähdystauko. Nappaa yksi kortti.

Pelkkä luontokuvien katselu lisää tutkimusten mukaan ihmisten hyvinvointia.

Kuinka paljon paremmin voimme, kun sitä kuvien luontoa on oikeasti myös olemassa ja saavutettavissa.

Juulia Jantunen

Juulia Jantunen: projektinkuvaus jatkuu

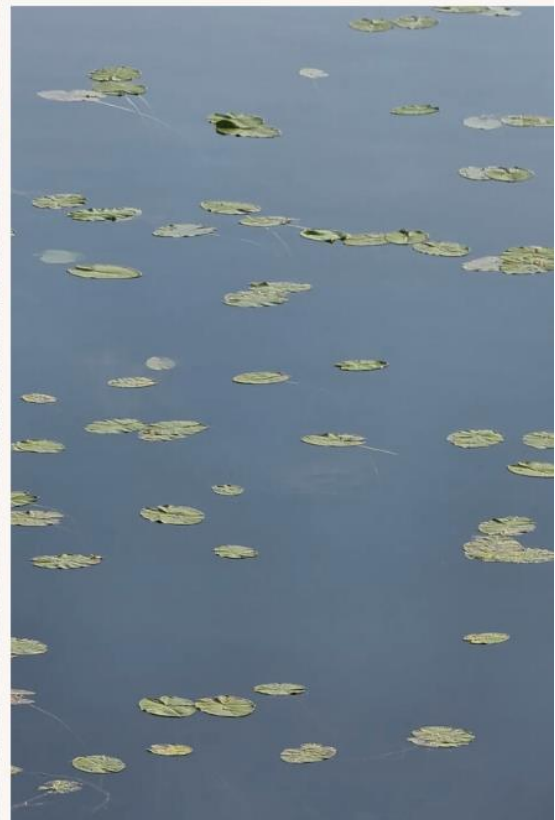
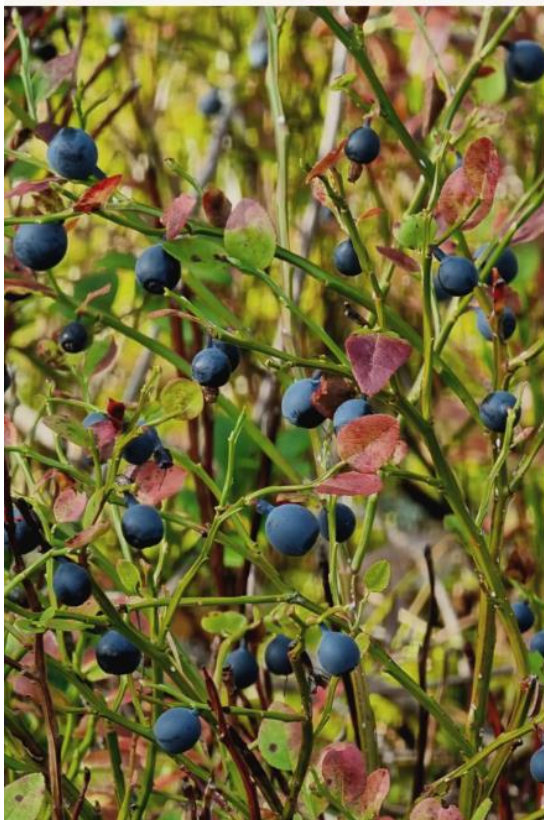
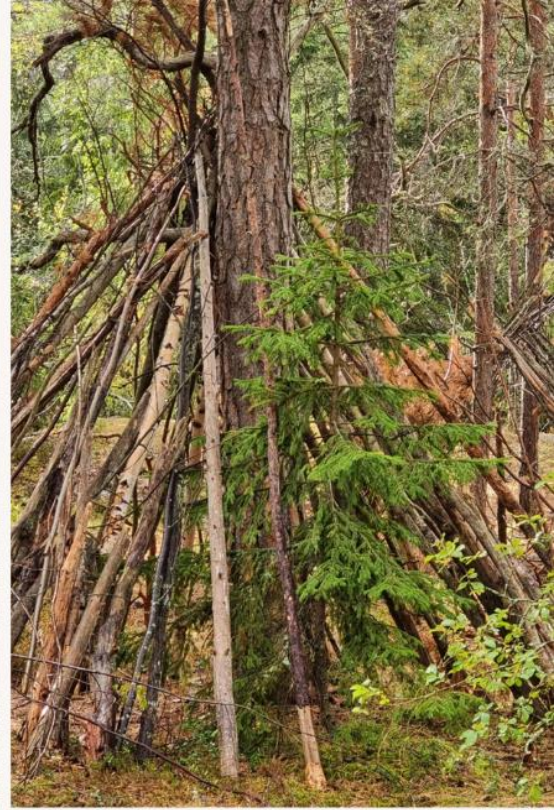

Korttikokonaisuus sisältää kokonaisuudessaan 35 luontokuvaa eri vuodenajoilta, joista ohessa maistiainen.

Kunkin kortin takana on lyhyt teksti, joko yhden lauseen toteava ajatus, tai vaikkapa pieneen mielikuvitusmatkaan kannustava alustus.

Kuvat ja tekstit: Juulia Jantunen

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Väriä ja Tervettä elämää

KATI KANKAANPÄÄ

Toteutin projektin 5-vuotiaiden ryhmässä.

Päiväkotimme on kestävälle tasolle päässyt Vihreä lippu –päiväkot.

Teemamme toimintakaudella 2023-24 on Terve elämä

Toteuttamani projekti yhdistää Terve elämä–teeman luonnonvärien käyttöön sekä Lapsen oikeuksien viikkoon, jonka teema on tänä vuonna lapsen oikeus hyvinvointiin.

ALUKSI

Lähdimme liikkeelle pohtimalla lasten kanssa heidän hyvinvointiinsa vaikuttavia asioita, ja kirjasin ne ylös.

Lapsenoikeuksien viikon materiaaleissa esiintyy värikäs Tiuku –hahmo, joka asuu Hupsis-metsässä. Valmiissa materiaaleissa on kartta Hupsis-metsästä, jonne aloimme suunnittelemaan puutikuista värikästä hyvinvoinnin polkua. Miten saamme puutikkuihin väriä? Entä niistä tehtyä polun?

Väriaineina meillä oli luonnosta saatavia värejä; tyrniä, mustikkaa ja punajuurta mehuina, kurkumaa, kelta- ja punasipulin kuoria, joihin tutustuttiin näkö- ja hajuaistien avulla.

Puutikkuja laitettiin väriliemiin. Ne otettiin pois seuraavana päivänä ja annettiin kuivahtaa, jonka jälkeen tikut liimattiin Hupsis-metsään (= karttaan) johtavaksi poluksi. Tikkuihin kirjoitettiin lasten kertomat hyvinvointia tuovat asiat, ja polku oli valmis.

MITÄ SITTEEN...

Sitten alkoikin varsinainen tutkiminen ja ihmettely. Muutamia esimerkkejä mainitakseni alettiin sekoittelemaan punaisia ja keltaisia värejä keskenään, ihmeteltiin, mitä tapahtuu, kun kurkumalientä sekoitetaan punajuurimehuun, haisteltiin kahdesta kutakuinkin samenvärisestä astiasta ovatko tikut kurkuma- vai tyrniliemessä, pohdittiin, tuleeko valkosipulista valkoista. Ja värjättiin lisää ja taas lisää tikkuja, jotka odottavat nyt käyttöä.

MAASTA OLET TULLUT

Vertailimme vielä pullovärien ja luonnonvärien eroja silputen loppuksi punasipulin kuoret omaan matokompostiimme.

Kati Kankaanpää

Kierrätystaide

Anni Vettenaalto

Lapset ovat olleet koko syksyn äärimmäisen kiinnostuneita roskista ja roskien keräämisestä.

Tämä mielenkiinto alkoi yhdeltä lapselta joka keräili aina tullessaan roskaa matkalta ja säilytti niitä aarteinaan. Keräsimme näitä purkkiin ja koska vanhemmat eivät halunneet viedä kotiin niitä päätimme tehdä roskasta taidetta. Kävimme roskapihtien kanssa keräämässä vähän lisää roskaa, osa keräsi karkkipapereita ja osa kuolleita lehtiä. Kaikkea muutakin toki tarttui mukaan. Liimasimme roskat isoille kartongeille ja laitoimme välitilan seinille.

TAIDETTA RUOKAAKAAPISTA

Siivosimme syksyllä kaikki keittiön kaapit ja löysimme pussin vanhaksi menneitä jauhoja. Kaapista löytyi myös monta purkkia leivinjauhetta. Vähän ennen kuun vaihdetta lapset näkivät joka paikassa Halloween haamuja ja kummituksia ja niitä piirrettiin joka paikkaan ja leikittiin lakanan alla. Hyödynsimme vanhat jauhot ja teimme turpoavasta maalista kummitustauluja.

1 rkl vehnä jauhoja

1 rkl suolaa

½ ti leivinjauhetta

Väriä

1-3 rkl vettä

Valmis työ lämmitetään mikrossa 15-30 sekuntia jolloin maali turpoaa ja kovettuu.

Värejä emme käyttäneet koska lapset halusivat vaaleita haamuja..

Sademaalaus ja omat ötökät

Ruut Uusihakala

Tämä projekti syntyi ajatuksesta tehdä teos, jonka lopputulosta ei voi täysin ennakoida tai suunnitella. Halusin, että maalaustyön yhtenä tekijänä on sade. Sateella oli suuri vaikutus maalauksiin jo tekohetkellä ja vielä sen jälkeenkin, koska se muutti maalauksia vielä sen jälkeen, kun lapset olivat jo lopettaneet. Halusin myös lapsia kannustaa huomioimaan sateen osuus ja havainnoida, miten vesi vaikutti teokseen. Toinen osa teosta oli noppapeli, jota pelaamalla lapset rakensivat omat ötökät metsäsätä löytyvistä luonnonmateriaaleista. Suunnitelmana oli, että nämä kaksi teosta yhdistettäisiin metsäretken päätteeksi. Projekti jatkui vielä seuraavana päivänä sisätiloissa, jolloin lapset saivat jatkaa työtään piirtämällä.

METSÄRETKELLÄ

Toiminta tapahtui kahdessa pienryhmässä. Toinen ryhmä maalasi ja toinen pelasi Ötönoppa-peliä (www.latvarelli.fi). Maalausasteella sai haluamallaan väreillä maalata oman teoksen. Maaleina oli laimennettuja pullovärejä. Maalata sai niin kauan kuin oma teos oli kesken. Maalatessa keskusteltiin värien sekoittumisesta ja kannustettiin sadetta auttamaan maalaustyössä. Ötönoppa-peliä pelattiin heittämällä noppaa ja rakentamalla taulukon mukaan omaa ötökkää. Nopan silmäluvun mukaan valikoitui ötökän eri osien luontomateriaalit. Yhdessä etsittiin oikeita materiaaleja ja havainnoitiin ötököiden syntymistä. Huomattiin, että samoilla materiaaleilla syntyi monta erilaista ötökkää. Huomattiin myös, että syksyisestä metsästä ei ole enää helppoa löytää kaikkia pelissä olevia materiaaleja.

SISÄLLÄ

Seuraavana päivänä lasten maalaukset olivat kuivuneet. Lasten ötököistä otetut kuvat ja maalauksista edellispäivänä otetut kuvat oli printattu. Vertasimme lasten kanssa printattua kuvaa ja alkuperäistä maalausta. Lapset huomasivat joidenkin värien puuttuvan tai muuttuneen. Lisäksi huomattiin, että printatussa kuvassa näkyi neulasia tai muita elementtejä, joista oli nyt jäänyt jäljet maalaukseen. Lapset saivat ohjeen piirtää oma ötökkä maalaukseen. Piirtämistä auttoi, kun mietittiin missä järjestyksessä pelissä ötökän osat etsittiin. Kiinnitettiin huomiota ötökän väreihin ja osien muotoihin ja pohdittiin, miten eri osat voisi piirtää. Lopuksi printatut ötökät leikattiin taustasta ja liimattiin printatulle maalaukselle. Näin syntyi kaksi teosta.

HUOVUTETTU PEIKKO

SIRPA URPILAINEN

Kaikki lähti alkuun sateisena iltapäivänä laulaessamme laulua

”Kaksi pientä peikkolasta istui kärpässienen alla,

sataa rop rop rop, sataa rop rop rop, sataa aivan kaatamalla”

Lapset innostuivat miettimään, missä peikot asuvat ja mille ne näyttävät. Mietimme yhdessä materiaalia, mistä peikon voisi tehdä. Päädyimme tekemään peikot kivistä.

Jokainen sai etsiä metsästä itselleen mieluisan kiven. Seuraavaksi lapset huovuttivat kiven päälle villaa haluamallaan väreillä. Kun villa oli kiedottu kiven ympärille, sujautettiin kivi sukkahousun sisälle. Paketti kastettiin vesi-mäntysuopaliuokseen ja alettiin huovuttamaan hankaamalla pakettia. Lopuksi huovutukset huuhdeltiin vuoroin lämpimällä, vuoroin kylmällä vedellä. Valmiit huovutukset jätettiin kuivumaan. Seuraavassa vaiheessa lapset saivat koristella peikot. Materiaaleina oli nappeja, lankoja, nahan paloja, nauhoja.

KÄRPÄSSIENEN TEKEMINEN

Peikot tarvitsivat vielä sienet, joiden alle pääsee istumaan. Sienen hattu tehtiin huovasta ompelemalla ompelukoneella. Lakin pääliosia tehtiin punaisesta ja alaosa valkoisesta huovasta. Punaiseen osaan lapset liimasivat valkoisia pilkkuja. Valkoiseen osaan leikattiin reikä, josta hattu täytettiin vanulla. Sienen jalka valmistui tyhjästä lankapuolasta, jogurttijuomapurkista tai vessapaperirullasta. Jogurttijuomapurkin sisään laitettiin painoksi riisiä. Jalan päälle liimattiin valkoista silkkipaperia. Lopuksi jalka liimattiin kiinni hatun valkoisen osan reikään.

Projektin viimeisessä vaiheessa lähdimme metsään mukanamme peikot ja sienet. Lapset saivat etsiä niille metsästä mieluisan paikan. Kun sopiva paikka löytyi, peikot ja sienet aseteltiin paikoilleen. Lapset saivat ikuistaa asetelman ottamalla siitä kuvan.

Sormet savessa-taidekasvatus sivusto

ENNI NUORA

Omana projektina tein Sormet savessa-taidekasvatus sivuston, jossa keskityn jakamaan taideideoita ja projekteja, joita olen lasten kanssa tehnyt. Tekemisen keskiössä on ollut luonnonmateriaalien ja kierrätysmateriaalien käyttö.

Ajatus projektiin lähti siitä, että moni työkaverini on pyytänyt minua jakamaan omaa taidekasvatusosaamistani, mutta yhteisiä tilaisuuksia oman osaamisen jakamiselle ei kuitenkaan juurikaan ole. Niinpä halusin tehdä jotain mistä mahdollisimman moni voisi hyötyä ja samalla tarjota myös työkavereille mahdollisuuden nähdä, mitä olemme omassa ryhmässä tehneet.

Olen koonnut sivustolle tänä syksynä 1-2-vuotiaiden kanssa tehtyjä juttuja, mutta myös vanhempia projekteja sekä ihan kotona omien lasteni kanssa tehtyjä taidejuttuja. Tarkoitus on koota niitä sinne enemmänkin ja päivittää sivuja uusilla projekteille sitä mukaa kun niitä tulee lasten kanssa tehtyä.

Toivon, että sivusto tavoittaisi mahdollisimman monia niin lasten vanhempia kuin ammattikasvattajia ja samalla yhä useampi haluaisi kokeilla esim. Luonnon mukaisempia maaleja tai käyttää vaikka risuja askartelussa. Sivuston osoite on tässä:

<https://sormetsavessa.art.blog/>

Linkki sivustolle: [Sormet savessa](https://sormetsavessa.art.blog/)

Aistimaalaus

MINNA OJALA

Halusin kokeilla miten lapset suhtautuvat maalaamiseen, jos maaleja voi haistella, maistella ja tunnustella sokkona. Olisi ollut mukavaa kerätä lasten kanssa ensin eri materiaaleja esim. syksyllä mustikoita pakkaseen, keittää marjoista kiisseleitä yms. Mutta luonnosta ei tähän aikaan syksyä saanut enää kerättyä mitään, joten tein tilauksen keittiölle. Halusin myös testata miten eri ikäiset lapset suhtautuvat sokkona maalaamiseen ja uskaltavatko he maistella, kun eivät tiedä mitä on paperilla. Tein maalauksen oman ryhmän lapsille (1-3 vuotiaalle), naapuri ryhmän neljä vuotiaalle sekä viskareille.

VALMISTELUT

Tilasin keittiöltä omena ja päärynäsosetta, pakaste mustikoita ja sain keittiöltä raakaa riisiä. Levitin lattialle suojaliinat ja niiden päälle teippasin yhden ison paperin. Päiväkodista löytyi valmiit silmikit, joilla sai lasten silmät peitettyä. Isompien kanssa maalasimme päiväkodin salissa päiväuniaikaan. Oman ryhmän lasten kanssa maalasimme omassa ryhmässä pienryhmissä. Pienempien lasten kanssa jätin silmät peittämättä ja jos lapsi ei halunnut silmiä peittoon se ei ollut pakollista.

TOTEUTUS

Ensin annoin paperille lämmintä omenasosetta. Toisena tuli riisi tunnusteltavaksi, kolmantena kohmeiset mustikat ja viimeisenä vielä lämmintä päärynäsosetta

Osa lapsista ei uskaltanut koskea annettuihin aineihin, kun sormilla. Muutamat laittoi rohkeasti kummatkin kädet heti soseeseen. Yksi lapsi löi suoraan kätensä soseeseen. Moni uskalsi haistaa ja maistaa, arvuuttelivat mitä oli paperilla ja moni arvasi oikein. Kun pieniltä poisti silmikit, he söivät kaikki mustikat paperilta.

Aistimaalaus oli mielenkiintoinen toteuttaa. Lapset tykkäsivät, varsinkin isommat lapset.

Värikokeiluja ja tutkimuksia

Pirjo Nevalainen, Muumit

Muumit-ryhmä retkeilee viikottain lähiluonnossa (aina puolikas ryhmä kerrallaan), joten ryhmän lapset ovat tottuneita metsässä kävijöitä. Lapset ovat iältään 5-6 –vuotiaita.

Projektin tarkoituksena on innostaa lapsia tutkimaan värejä luonnossa, tutustumaan erilaisiin pintoihin sekä tehdä tutuksi luonnon monimuotoisuutta. Syksyllä luonnossa on paljon eri värejä, siksi tämä ajankohta on sopiva värien tarkkailuun. Samoin syksyllä metsästä löytyy vielä marjoja, joita voi hyödyntää maalaamisessa.

Projekti toteutetaan kahdella eri retkikerralla.

1. Retki

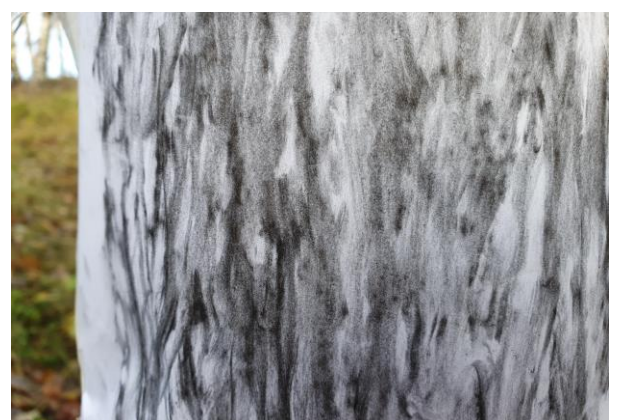
Ihmetellään ja katsellaan ympärillemme mitä värejä näemme lähiluonnossa. Nimetään näitä värejä. Palautetaan mieliimme jokaisenoikeudet (mitä voin ottaa luonnosta), käyttäen apuna Haltian kuvakortteja. Mietitään ja etsitään erilaisia luonnonmateriaaleja. Pohditaan millaista jälkeä ja värejä mistäkin luonnonmateriaalista voisi tulla paperille. Voihan olla, että lapset innostuvat kokeilemaan millaista ääntä luonnonmateriaalit myös tuottavat. Sen jälkeen tutkitaan millaista jälkeä ja väriä saadaan aikaiseksi kyseisellä materiaalilla hankaamalla sitä paperille, esim. kepeillä, kävyllä, lehdellä, mustikoilla, puolukoilla, ym. Mitä vain lapset ovat löytäneet ympäristöstä. Keksitään myös yhdessä paperilla oleville väreille nimiä, esim. ruskea kuin ruoste.

2. Retki

Pelataan puu- ja kasvilajikorteilla joukkueena lottopeliä. Sen jälkeen jokainen lapsi saa tehdä oman puutaulun luonnonmateriaaleja (keppejä, lehtiä, käpyjä, ym) käyttäen valkoiselle kankaalle. Taulut valokuvataan. Tarkastellaan kussakin taulussa olevia materiaaleja ja mietitään minkälaisesta puusta ne voivat olla peräsin. Tämän jälkeen jokainen lapsi voi valita itselleen puun, johon teipataan paperi ja lapset voivat jäljentää puun kuvion hiilellä frotaasi-tekniikalla. Jokainen voi tehdä yhden tai useamman oman mielenkiintonsa mukaan. Lasten innostuksen mukaan voidaan tehdä frotaaseja esim. kannoista, kivistä, ym. Tutkitaan yhdessä millaisia kuvioita erilaisista pinnoista syntyi ja keskustellaan niistä.

Myöhemmin, kun puutaulun valokuvat ovat tulostettu. Sadutetaan jokainen lapsi erikseen kertomaan kuvien pohjalta jokaiselle puulle oma tarina. Laitetaan kuvat ja sadut esille muiden ihailtavaksi.

Lasten mustikkamaalaus ja väri tutkimuksia

Luontotaideprojekti

Merja Niskanen

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

3-5 vuotiaiden lasten mustikkamaalauksessa ja väritutkimuksissa lähdettiin liikkeelle jo alku syksystä yhteisillä retkillä lähimetsään. Metsäretkillä on liikuttu, leikitty, seikkailtu, tutkittu ja havainnoitu luontoa sekä ihmetelty yhdessä eläimiä ja ötököitä. Tietoisesti on haettu lapsille positiivisia elämyksiä lähiluonnosta ja tietysti maisteltu mustikoita!

Luontotaideprojektin tavoitteena on luontokokemusten avulla lasten yksilöllisen luontosuhteen vahvistaminen uusien elämysten kautta. Luonnon värien käyttö lisää mm. lapsen yhteyden tunnetta luontoon ja luovuuden tunnetta. Luonnon värien kanssa yhdessä kavereiden kanssa työskentely lisää lasten yhteistoiminnallista ja sosiaalista kokemusta sekä lisää ilon ja onnistumisen kokemuksia.

Luontotaideprojektin toteutus

Mustikkamaalaus ja värillisyyden tutkiminen sitruunamehun sekä ruokasooda ja vesi ihmesekoituksella oli niin lapsille kuin aikuisille ihan uutta. Lapset innostuivat mustikoilla maalaamisesta helposti ja kaikilla oli jokin omakohtainen kokemus mustikoiden poimimisesta tai syömisestä.

"Me syödään metsässä aina mustikoita, vaikka oikeesti me ollaan sienessä."

Aloitimme maalausprojektin mustikoita maistelemalla, jos lapsi halusi niitä maistaa. Osa lapsista aloitti heti mustikoilla maalaamisen paperille käsillä litistellen, taputellen ja painellen tai piirtäen mustikalla. Muutama lapsi ei ollut vielä valmis koskemaan käsillään mustikoihin vaan he aloittivat maalaamaan mustikkamehulla sivellintä käyttäen.

Lasten mukaan:

"Mustikka maistuu hyvältä!"

"Tää tuntuu hauskalta, kun mustikat on kiinnittynyt sormiin ja nyt ne putoaa!"

"Kun murskaa mustikan tulee punaista."

Jatkoimme väri tutkimuksilla. Jokainen lapsi sai laittaa sitruunamehua sekä ruokasooda ja vesi sekoitusta omaan työhönsä, josta lapset olivat hyvin innostuneita.

"Sitruunaa, kun laittaa niin tulee vaaleanpunaista.

"Mä sain lilaa ja pinkkiä."

"Se mustikka muuttaa väriä, miksi se muuttaa?"

"Nyt se muuttuu siniseksi ja se vaahtoa!" "Joo ja mun puu muuttui nyt ihan siniseksi!"

Jatkoimme lasten kanssa mustikan värien muuttumisen ihmettelyä ja pohtimista vielä yhdessä koko ryhmän kanssa. Lapset halusivat myös kertoa ja jakaa omakohtaisia kokemuksiaan mustikassa käymisestä perheen kanssa sekä niiden syömisestä. Lopuksi onnistuneen projektin kunniaksi joimme mustikkamehua ja söimme keksiä.

Seuraavana päivänä laitettiin mustikkamaalaukset esille ja pidettiin taidenäyttely. Ihailtiin töitä yhdessä ja jokainen lapsi sai kertoa halutessaan jotain omasta maalauksestaan.

"Mä tein ison mustikan."

"Mä oon tippunu tässä vuoren väliin ja sit tuli Pokemoneja."

Suunniteltiin lasten kanssa yhdessä, että mennään vielä metsään mustikkamaalaamaan. Mikä tullaan toteuttamaan.

Suunnitelma seuraavalle kerralle on mennä mustikka-aikaan metsään, poimia yhdessä lasten kanssa mustikoita, maistella ja maalata. Lasten osallisuutta voi lisätä, joten he voisivat itse kerätä metsästä haluamiaan maalausvälineitä, kuten keppejä, heiniä, käpyjä, kiviä. Sitten maalaisimme lasten kanssa auringon paisteessa lämpimällä kalliolla. Lopuksi joisimme mustikkamehua ja söisimme retkieväitä.

Luontotaideprojektin työskentelyvaiheita

Käsillä mustikoilla maalausta ja pensselillä mustikkamehulla

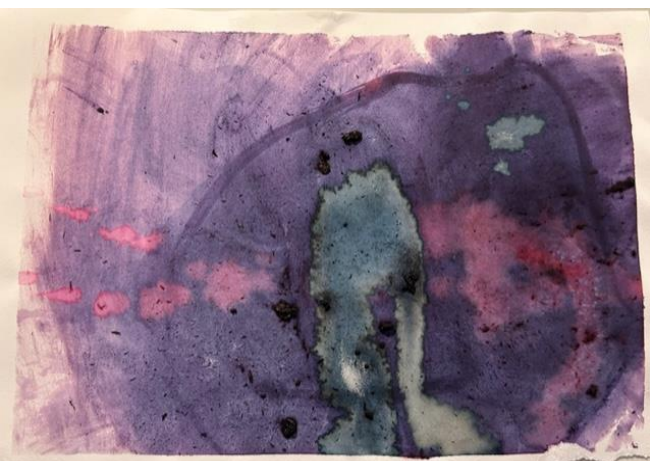

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Väri tutkimuksia sitruunamehulla sekä ruokasooda ja vesi ihmesekoituksella

Lasten valmiita mustikkamaalauksia

Aistitaide

Veera Pohja

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Ryhmässämme leikitään ja touhutaan paljon luonnossa. Metsä on meillä paljon käytetty oppimisympäristö ja rakastettu leikkipaikka. Luonnon rikkaudet on lapsillemme hyvin tuttuja. Kesän ja syksyn aikana marjamättäissä on viihdytty tiiviisti. Myös oman puutarhan antimet on tullut lapsille hyvin tutuiksi. Halusin käyttää näitä tuttuja luonnon materiaaleja ja näin tuoda luonnon niitä osaksi uudenlaisia sisäpuuhia. Syksyn aikana meillä on ollut suosittu luontoleikki, johon lapset ovat keränneet runsaasti materiaalia metsästä. Leikin parissa olemme ottaneet metsän mikrobikylpyjä.

Ryhmästä löytyy lapsia joilla on voimakas tarve aistiärsykkeille, sekä lapsi jolla on voimakas aistiylherkkyys. Tavoitteena oli tunnistella miltä tällainen toiminta tuntuu erilaisista oppijoista. Mielenkiinto kohdistui myös siihen voisiko toiminnalla jopa vähän "siedättää" lasta, jolle esimerkiksi ruokatahra vaatteessa tarkoitti ruokailu tilanteessa aina välittömästi vaatteiden vaihtoa. Toiminnan aikana oli myös mielenkiintoista huomata että lapsi joka tavallisesti alkaa ruokapöydässä usein leikkimään ja sotkemaan ruualla ei lämmennyt tälle toiminnalle kovin nopeasti vastoin olettamustani.

Työskentelystä

Käytin maalauksissa lapsille ennestään tuttuja marjoja, mustikoita ja puolukoita, joita olimme syksyn aikana maistelleet metsässä. Teimme yhdessä mustikkageelin ja maissitärkkelys mömmön. Käytimme maalaamisessa käsien lisäksi metsästä keräämiämme välineitä, käpyjä, keppejä kaarnaa jne. Ennen maalaamisen aloittamista katsoimme Kielinupun laulun Viisi aistia ja muistelimme näin mitä kaikkia aisteja voimme tarkkailla maalausta tehdessä. Mustikkageeli oli lämmintä ja puolukat olivat kohmeisia.

Lasten tuntemuksia ja aistimuksia työskentelystä:

Miltä tuntui tehdä? Sitä oli kiva tehdä
tuntui: kuumalta, kylmältä, liukkaalta, ällöltä, hyvältä, mömmöltä, kovettuvalta, sulavalta
tuoksui: mustikalta, vedeltä, hyvältä
maistui: mustikalta, puolukalta, pahalta
kuulosti: sateelta, litisevältä
näytti: violetilta, punaiselta, sekasotkulta

Kasvattajan havaintoja:

Oli mielenkiintoista huomata että omat olettamukset olivat menneet aivan vikaan. Ihanaa saada huomata kuinka lapsi josta oli olettanut että työskentely on voisi olla hänelle jopa epämukavaa, innostuikin nopeasti touhuamaan. Oli myös hauskaa kun lapset jotka olivat aluksi hitaasti lämpeneviä ajatukselle olivat lopulta ihan täysillä mukana. Kasvattaja oli myös hyvä havainnoida lapsia joille työskentely ei ollut selvästi kovin mieluista ja pohtia millaisia puuhia he yleensä valitsevat.

Green Art – Luonnosta luovasti

Julkaisut

Aaltonen, E. (2023)

Virtuaalista luontopolkua pitkin ympäristökasvatuksen vahvistamiseen varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyö

Theseus

Aaltonen, E. & Siljamo, S. (2023)

Virtuaalinen luontopolku vie Palmerin puulle

Laurea Journal

Bethell, S. & Kukkonen, S. (2023)

Luonnon ja ihmisen välinen ystävyyssuhde

Laurea Journal

Bethell, S., Kukkonen, S. & Siljamo, S. (2024)

Green Art - vihreää ilmaisua varhaiskasvatukseen!

Laurea Journal

**LAU
REA**

AMMATTIKORKEAKOULU
University of Applied Sciences

Takakansi